

G.C.W.

Lekce od JONÁŠE proroka

(Kniha Jonáše; 2.Královská 14,25)

„Neboť jako Jonáš učiněn byl znamením Ninivitským, tak bude i Syn člověka pokolení tomuto.“

Lukáš 11,30

© 2005

GBV-DILLENBURG

Eiershäuser Str. 54

35713 Eschenburg · Germany

www.gbv-dillenburg.org

Rozšiřování:

ŠÍŘENÍ PÍSMÁ SVATÉHO

Nabočany 19, 538 62 Hrochův Týnec · ČR

e-mail: sirenipismasv@atlas.cz

„A řekl Bůh... Já abych nelitoval Ninive, města tak velikého?“

Předmluva k anglickému vydání

Autor těchto úvah o Knize Jonáše byl po mnoho let misionářem v Číně. Původní myšlenkou bylo publikovat tuto knihu v čínštině i v angličtině.

Úvahy byly napsány před vypuknutím 2. světové války, která zachvátila Čínu a později celý svět. Rukopis ležel uschován, zatímco autor byl v internačním táboře. Po válce rukopis našel a odeslal k publikování.

Nyní úvahy vydáváme a věříme, že Pán si jich může použít k požehnání pro mnohé, a to jak pro předkládání evangelia těm, kdo ještě nejsou spaseni, tak i pro vzdělání těch, kteří znají Pána Ježíše jako Spasitele.

Předložené ilustrace byly připravovány pro čínské vydání.

* * *

Poznámka k českému vydání: Biblické verše jsou uváděny dle kralického překladu. V některých případech se jevila potřeba upravit je podle anglické předlohy. V tom prosíme čtenáře o porozumění.

Obsah:

Kapitola 1 – Jonáš se vzpírá.....	5
Kapitola 2 – Jonáš se modlí.....	28
Kapitola 3 – Jonáš káže.....	38
Kapitola 4 – Jonáš je velice mrzutý	49

Kapitola 1 – Jonáš se vzpírá

V severní části Izraelského království, nedaleko od Středozemního moře, leží území pokolení Zabulon. V jižní části Zabulon, tři nebo čtyři míle od města Nazarétu, leželo město Gethefer.

Asi 850 let předtím, než v Nazarétu „byl vychován“ (Lukáš 4,16) Pán Ježíš, žil v Gethefer muž jménem Jonáš. Bible nám neříká, zda se v Gethefer narodil, pouze nám o něm říká: „... kterýž byl z Gethefer“ (2.Královská 14,25).

Není nám přesně známo, *kdy* žil, ale Jeroboám, syn Joasa, krále izraelského, naplnil Jonášovo milostivé poselství tím, že dobyl končin izraelských od toho místa, kudy se jde do Emat, až k moři pustému (2.Královská 14,25).

Prorok Elizeus zemřel za vlády Joasa, otce Jeroboáмова (2.Královská 13,14), a tak je možné, že byli současníky a jeden druhého znali. Ještě pravděpodobnější snad je, že Jonáš a Ozeáš žili a pracovali v téže době.

Není to bez účelu, že Duch Boží nám říká, že Jonáš byl z Gethefer. Všimli jsme si, že to bylo město v pokolení Zabulon. Jestliže se obrátíme zpátky k 5.Mojžíšově 33,18 k požehnáním „Mojžíše, muže Božího“, uvidíme, že řekl: „Vesel se, Zabulon, u vycházení svém a Izachar v staních svých.“ Zdá se, že zvláštním podílem Zabulona ode Pána bylo „vycházet“. Jak opravdu „Prorok“ (5.Mojžíšova 18,15), kterého Hospodin vzbudil, náš Pán a Mistr, vychovaný v Nazarétu v zemi Zabulon, naplnil tuto charakteristiku Zabulona – „vycházet“. Vyšel z paláce Svě slávy sem na tento svět bídy; Jeho stezka byla vždy stezkou „vycházení“, až čteme o tom posledním hrozném dni, kdy „nesa kříž svůj, *vyšel* na místo nazvané místo lebek“.

Kdyby si byl Jonáš přivlastnil podíl a výsadu, které mu Bůh dal jako náležejícímu k pokolení Zabulon, byl by se radoval ze svého vycházení; ale je smutné, že Jonáš je známý spíše svou neochotou než radostí z *vycházení*.

Je pravda, že Izachar, pokolení, jež bylo povoláno, aby se „*veselilo*“ ve spojení se Zabulonem, má svůj podíl ve svých stanech, spíše než ve vycházení. Ne každému je dána výsada, aby vyšel do pohan-

ských zemí s poselstvím od Pána, jako to bylo dáno Jonášovi; a žel, ne každý, komu tato výsada byla dána, se z ní raduje!

Majíce tyto úvahy jako pozadí, chtějme nyní s pomocí Páně zkoumat „Knihu Jonáše“.

O absolutní pravdě této obdivuhodné malé Knihy by žádný pravý křesťan neměl mít nejmenší pochyby. Je stvrzena Pánem Ježíšem Kristem samým. Ten říká: „Neboť jako byl Jonáš v břiše velryby tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci. Muži Ninivitští stanou na soudu s pokolením tímto, a potupí je, proto že pokání činili k Jonášovu kázání, a aj, více nežli Jonáš tuto“ (Matouš 12, 40-41). V těchto verších dává Pán Svou vlastní autoritu pravdě o dvou nejobdivuhodnějších událostech v této pozoruhodné Knize. Bylo by snadné z dobře ověřených faktů ukázat, že není s touto Knihou spojeno nic jiného, než to, co je skutečně možné a co do určité míry od té doby zakusili i jiní; ale pravý křesťan se neobrací k těmto vnějším důkazům, když má Slovo svého Pána a Mistra, na kterém může počínout.

Přesto si však dovolíme citovat následující pozoruhodné odstavce z knihy Mr. Gooka: „Může mladý člověk věřit?“

„Byla podána alespoň dvě vyličení té události, ve všech podrobnostech spolu souhlasící, a celý předmět byl pečlivě probrán M. de Parvillem, vydavatelem známých *Journal des Débats*, jehož jméno a vážnost jsou postačující odpovědí těm, kdo z vědeckého hlediska chtějí zpochybnit Jonášův příběh. Podrobná zpráva zní:

„Velrybářská loď „Hvězda Východu“ byla letos v únoru v blízkosti Falklandských ostrovů a hledala velryby, které se velmi zřídka objevovaly. Jednou ráno spatřila hlídka po pravé straně lodi velkou velrybu, vzdálenou asi tři míle. Byly spuštěny dva čluny. Brzy se jeden ze člunů dostal dostatečně blízko k velrybě, aby ji harpunář mohl zasáhnout. S harpunou v boku se živočich potopil, a potom strašnou rychlostí prchal pryč, táhna za sebou člun. Plaval přitom asi pět mil, obrátil se a vrátil se téměř přesně na to místo, kde byl harpunován.

Druhý člun na velrybu čekal, a ta se vynořila na hladinu jen kousek od něj. Jakmile se její hřbet ukázal na povrchu, zasáhl ji harpunář

druhého člunu dalším kopím. Bolest velrybu zřejmě rozzuřila, neboť kolem sebe hrozivě mlátila a byl strach, že se čluny naplní vodou a posádka se utopí. Nakonec velryba odplula pryč a táhla za sebou oba čluny. Asi po třech mílích se potopila nebo klesla a bylo těžké říci, kde se skutečně nachází. Lana připevněná k harpunám byla volná a harpunáři je pomalu začali svinovat. Náhle se lana napjala. Velryba vyplula na hladinu a bila kolem sebe ocasem šíleným způsobem. Čluny se snažily dostat z jejího dosahu, neboť byla zřejmě ve smrtelné agónii. Jednomu z nich se to podařilo, ale druhý člun měl méně štěstí. Velryba ho zasáhla svým nosem a převrhla ho.

Muži byli vrženi do vody a dříve než je posádka druhého člunu mohla vylovit, jeden se utopil a James Bartley zmizel. Když se velryba vyčerpáním uklidnila, námořníci Bartleye hledali, ale nemohli ho nalézt. Pod dojmem, že byl zasažen velrybím ocasem a klesl ke dnu, veslovali zbylí námořníci zpět k lodi.

Velryba byla mrtvá a za několik hodin leželo velké tělo po boku lodi a muži pilně pracovali sekerami a rýči, rozřezávající maso, aby získali tuk. Pracovali celý den a část noci. V činnosti pokračovali druhý den dopoledne a brzy se dostali k žaludku, který měl být vytažen na palubu. Námořníci byli polekáni, když čistili žaludek a připevňovali řetěz, a přitom v žaludku objevili něco svinutého, vydávajícího křečovitě známky života. Objemný vak byl vytažen na palubu, rozříznut a uvnitř byl nalezen chybějící námořník – svinutý a v bezvědomí. Byl položen na palubu a omýván mořskou vodou, která ho brzy oživila, ale jeho mysl nebyla jasná. Byl umístěn v kapitánově kajutě, kde zůstal po dva týdny jako pomatený šílenec. Byl pečlivě ošetřován kapitánem a důstojníky lodi, a posléze začal nabývat smyslu.

Na konci třetího týdne se úplně zotavil ze svého šoku a začal znovu vykonávat své povinnosti. Během krátkého pobytu v břiše velryby, kde byl vystaven působení žaludečních šťáv, prodělala Bartleyova pokožka pozoruhodnou změnu. Jeho obličej a ruce byly vyběleny do smrtelné bělosti a pokožka byla svráštělá a dávala muži vzhled, jako by se opařil. Bartley tvrdí, že by ve svém příbytku z masa pravděpodobně žil, dokud by nevyhladoval, poněvadž ztratil vědomí ne z nedostatku vzduchu, ale hrůzou. Pamatuje se, že cítil,

jak byl nosem velryby vržen do vzduchu a spadl do vody. Potom se pamatuje na hrozný řítivý zvuk, o němž věřil, že pochází od ocasu velryby, kterým bila vodu. Pak byl obklopen hroznou temnotou a cítil, že klouzavě letí úzkým průchodem, který se zdál pohybovat a nést ho kupředu. Tento pocit trval jen okamžik, potom cítil, že má více místa. Hmatal kolem sebe a jeho ruce přišly do styku s poddajnou slizovitou hmotou, jež se zdála při dotyku smršťovat.

Nakonec se mu rozbřesklo, že byl spolknut velrybou, a byl přemožen hrůzou ze svého postavení. Mohl lehce dýchat, ale horko bylo hrozné. Nebylo sžírající, dusivé povahy, ale zdálo se otvírat póry kůže a vysávat jeho vitalitu. Velmi zeslábl a udělalo se mu zle od žaludku. Věděl, že není žádná naděje na únik z tohoto zvláštního vězení. Smrt mu hleděla do tváře a on se snažil na ni dívat statečně. Ale strašné ticho, hrozná temnota, tísnivé poznání okolí a to děsné horko jej nakonec přemohly a on musel omdlít, poněvadž příští věc, na niž se pamatuje, je pobyt v kapitánově kajutě.

Bartley není muž bojácné přirozenosti, ale říká, že trvalo týdny, než mohl strávit noc bez mučivých snů o rozzlobené velrybě a o hrůzách svého strašného vězení. Pokožka tváře a rukou Bartleye nikdy nenabyla své přirozené podoby. Je žlutá a vrásčitá a vypadá jako starý pergamen.

Zdá se, že mužovo zdraví nebylo tímto hrozným zážitkem dotčeno. Je boдрého ducha a zjevně se těší ze všech požehnání svého života. Kapitáni lodí lovících velryby říkají, že se nepamatují, že by se kdy předtím takovýto případ stal. Říkají, že se často stane, že člověk je pohlcen velrybou, která byla rozzuřena bolestí z harpuny a napadla člun. Ale nikdy nepoznali muže, který by prošel takovou zkouškou jako Bartley, a zůstal živ.“

Tomuto příběhu se dostalo podpory od jednoho z nejpečlivějších a nejdůslednějších vědců v Evropě, M. de Parvilla, vydavatele *Journal des Débats*, který poznamenává, že zpráva, podepsaná kapitánem a posádkou anglické velrybářské lodi, je hodna důvěry. Říká: „Je mnoho zpráv o případech, kdy velryba v zuřivosti smrtelné agónie spolkla člověka, ale toto je první novodobý případ, kdy oběť vyšla živá a zdravá. Po této novodobé ilustraci končím tím, že věřím, že Jonáš skutečně vyšel z velryby živ, jak zaznamenává Bible.“

Obraťme se nyní k prvnímu verši první kapitoly: „*I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi synu Amaty.*“ Je hodné povšimnutí, že v malé Knize, již máme před sebou, není Jonáš nikde nazván „prorokem“. Aby mu dal tento titul, používá si Duch Svatý pisatele 2.Královské. Můžeme se na chvíli zastavit a ptát se, jaký význam v Písmu má slovo „*prorok*“. Čínské znaky, které jsou všeobecně užívány pro překlad tohoto slova, nám dávají vyrozumět, že prorok je ten, kdo nám říká, co se stane v budoucnosti. Skutečně tomu tak velice často je, ale jestliže čteme Knihy proroků v Bibli, shledáme, že to je jen malá část Božího díla pro tyto lidi. Snad najdeme Boží vlastní definici tohoto slova, srovnáme-li 2.Mojžíšovu 4,16 a 7,1. Na prvním místě říká Bůh o Aronovi: „On mluvití bude za tebe k lidu;“ a na druhém místě říká Bůh: „Aron pak bratr tvůj bude *prorokem* tvým.“ To nám dává asi nejjasnější definici slova prorok podle Božího slova: Je to Boží „mluvčí k lidu“. Bůh velmi často mluví o soudu nebo o požehnání, které má přijít, a potom mluví o tom, co se stane v budoucnosti. Ale jeho první povinností je být Božím mluvčím, což často zahrnuje kárání a napomínání. Mějme vždy na paměti, že nejdůležitější věcí pro proroka je, že mluví *za Boha*, ne za sebe, ani o sobě. Řecké slovo „*prophetes*“, z něhož je naše slovo „prorok“, má přesně tento význam. Řecký Liddel-Scottův slovník o tom říká: „Je to vlastně *ten, kdo mluví za druhého*, a obzvláště *ten, kdo mluví za Boha* a předkládá Jeho vůli člověku.“ Z toho vidíme, že znaky všeobecně užívané v čínské Bibli pro překlad slova „prorok“ jsou zavádějící a nevyjadřují pravý význam původního Písma.

Jestliže Jonáš sám napsal tuto malou Knihu, která nese jeho jméno, lehce pochopíme a oceníme nepřítomnost titulu „*prorok*“ v této Knize. Také můžeme ocenit a pochopit tu skutečnost, že Bůh se stará, aby jiný pisatel mu dal tento čestný titul, který se jeho vlastní ruka zdráhá přijmout. Pán Ježíš sám rád dává Jonášovi poctu tímto titulem (Matouš 12,39 a dále).

Jméno „Jonáš“ prý znamená „holubice“. Holubice je symbol míru; a tato Kniha je ve skutečnosti nabídkou míru od Pána samého. Jak uvidíme, není to jenom nabídka míru lidu Ninive, ale také ostatním. Jméno „Amata“ (Jonášův otec) prý znamená „pravda“. A není nám snad v těchto dvou jménech řečeno totéž vzácné poselství jako v Ev.

Jana 1,17: „*Milost a pravda* skrze Ježíše Krista stala se.“? Pravda je světlo, které ukáže naše hříchy. Milost obstarává prostředek k překrytí našich hříchů. Jak jasně vidíme tyto dvě stránky Božího charakteru ukázány v této malé Knize, o níž právě uvažujeme! Bůh je Bůh pravdy a On musí mít všechny naše stezky přivedeny do světla Své pravdy. Ale kde najdeme jasnější příklad Boží milosti, která je vždy připravena prominout a odpustit? Když čteme tuto malou Knihu, musíme si vždy uvědomovat, že Jonáš je skutečně předobrazem našeho Pána Ježíše Krista; a jak krásně nám to tato dvě jména ilustrují!

Ve spojení s tímto prvním veršem si musíme všimnout, že zde nebyla žádná pochybnost týkající se původu rozkazu, který Jonáš dostal: „I stalo se slovo *HOSPODINOVO* k Jonášovi.“ Jonášovy potíže nespočívaly v nedostatku autority k jednání. Když budeme uvažovat o této Knize dále, uvidíme, že potíže s Jonášem spočívaly v něčem docela jiném: ne v *nedostatku autority*, ale v *nedostatku ochoty poslechnout* tuto autoritu. Milí přátelé, nejsme my někdy velice podobní Jonášovi? Víme zcela dobře, že ta požehnaná Kniha v našich rukou, Bible, je skutečné Boží slovo. Může vpravdě být řečeno, že se k nám stalo slovo Páně. Pán Ježíš Kristus v tomto Slově učinil naprosto jasným, co jsou Jeho rozkazy. Na jedné straně zde máme: „Pojďte ke mně všichni, kteří pracujete a obtíženi jste.“ Předpokládám, že většina našich čtenářů slyšela toto volání a přijala je jako osobní volání k sobě samým a poslechla. Na druhé straně tytéž rty, které řekly: „Pojďte ke mně,“ také řekly: „Jdouce po všem světě, kažte evangelium všemu stvoření.“ Byli jsme rádi, když jsme mohli poslechnout volání: „*Pojďte*,“ byli jsme rádi, že jsme obdrželi *odpočinek*, který On zaslíbil, ale když přijde rozkaz: „*Jděte!*“, tu velice často, stejně jako Jonáš, vůbec už nejsme tak horliví poslechnout. Je podivuhodné, jak důmyslné výmluvy si dovedeme najít, abychom se vyhnuli, odmítli anebo odložili uposlechnout tento rozkaz. Většina z nás vůbec nemá právo kritizovat Jonáše za to, že se snažil vyhnout poslušnosti rozkazu: „*Jdi!*“ Většina z nás má stejně tak jasno v tom, že rozkaz má božský původ, jako měl Jonáš, když „se stalo slovo *HOSPODINOVO* k Jonášovi“. Většina z nás má stejně tak jasno, pokud se týče autority, stojící za tímto rozkazem. Skutečná potíž ne-

spočívá v nějaké pochybnosti, týkající se božského původu nebo božské autority: skutečná potíž leží v naší vlastní zlé vůli.

„I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi, synu Amaty, řkoucí: Vstaň, jdi do Ninive, města toho velikého, a volej proti němu; neboť jest vstoupila nešlechtnost jejich před obličej můj.“

„Vstaň!“ Zde pro nás spočívá velká část potíží. K tomu, abychom *vstali*, je potřebí energie. My jsme tak pohodlně usazeni! Je to velice těžké setřást břemeno domova a obchodu a pohodlí a „vstát“.

„Vstaň, jdi.“ Jonáš měl nejenom vstát, ale měl tentýž příkaz jako máme my: „Jdi!“ Vzpomenete si, že římský setník, který přišel k Pánu Ježíši, Mu řekl: „I já jsem člověk pod mocí postavený, maje pod sebou žoldněře, a dím tomuto: Jdi, a jde“ (Lukáš 7,8). Tento setník dobře rozuměl tomu, co to je autorita. Jestliže řekl: „Jdi!“, tu zde nebyly kolem toho řeči a voják šel. Ale když Pán řekl Jonášovi: „Jdi!“, Jonáš se rozhodl, že nepůjde. Voják nepomyslel na to, aby si stěžoval, že cesta je příliš daleká, příliš drsná, příliš nebezpečná nebo že čas je nepříhodný; nenamítal, že nechce jít nebo že je příliš zaměstnán jinou prací. Ne, voják rozuměl autoritě a šel. Když kapitán řekne: „Jdi!“, on jde.

Vzpomenete si, že tatáž slova užil marnotratný syn v Ev. Lukáše 15: „Vstana, půjdu k otci svému.“ Možná že mnohokrát říkal: „Měl bych jít k svému otci,“ nebo : „Musím jít k svému otci,“ ale teprve když nakonec *vstal*, dostal se k svému otci. K tomu, abychom *vstali*, je zapotřebí energie víry. Většina z našich čtenářů svou vlastní zkušeností porozuměla, co to pro ně znamenalo vstát a jít k svému Otci. Kéž nám Bůh pomůže, abychom ze zkušenosti porozuměli, co to znamená vstát a jít k těm, kdo přebývají v temnosti!

Jak mnohým z nás Pán řekl: „Jdi!“, a my jsme byli jako Jonáš a odmítli jsme. Možná že jsme byli tak zaměstnaní svými vlastními věcmi, že jsme Jej stěží zaslechli, jak říká: „Jdi!“, nebo jsme možná věděli tak málo, co to znamená autorita, že jsme se rozhodli, že vůbec není třeba poslechnout; mysleli jsme si, že místo toho můžeme zvolit svou vlastní vůli. Kéž nám Pán dá jednomu každému, abychom slyšeli Jeho hlas, mluvící s božskou autoritou, autoritou, které bychom nekladli otázky, který říká: „VSTAŇ! JDI!“, „VSTAŇ! JDI DO NINIVE!“

Nejen že Pán řekl Jonášovi, aby vstal a šel, ale řekl mu také přesně, kam má jít. Neřekl mu: „Vstaň, jdi, kam chceš!“; ale řekl mu přesně, kam má jít. Pán chce říci *nám*, kam máme jít. Možná že nás Pán chce poslat k někomu v naší vlastní rodině nebo k našim sousedům nebo možná k jinému národu, mluvícímu jiným jazykem, na druhý konec světa.

Vzpomínáte si, že při slavnosti Fáze, jestliže se pečený beránek ukázal být větší, než bylo třeba pro jednu domácnost, měli se sdílet se „sousedem, který jest blízký domu jeho“ (2.Mojžíšova 12,4). Vzali jsme si čas, abychom se sytili Beránkem a skryli se za Jeho drahoucennou krev? Shledali jsme, že Beránek je nevyčerpatelným – dosti pro mne a mou domácnost, s neomezenými zásobami pro souseda blízkého mému domu? To je dobré místo pro začátek. Sdílejme se každý o Beránka se sousedem z domu nám blízkého a možná že časem seznáme, že „naším bližním“ může být někdo z jiného národu, někdo, kdo po léta byl opovrhován a posmíván a zanedbáván; potom jdeme a sdílejme se o Beránka také s ním. Mějme jasno, Pán nás může poslat, kam On chce, ať je to blízko nebo daleko. Poněvadž On je Bůh, Pán, náš Pán, má On právo a autoritu, aby nás poslal, kam se Jemu líbí.

Co víme o Ninive, „Ninive, městu velikém“? Třikrát v této malé knížce čteme tato slova: „Ninive, město veliké“; a jednou čteme: „Ninive, město velmi veliké“. Poprvé o Ninive čteme v 1.Mojžíšově 10,6-12: „A synové Chamovi: ... Zplodil... Chus Nimroda ... Počátek pak jeho království byl Babylon ... Z země té vyšel do Assur, kdežto vystavěl Ninive ... Toť jest město veliké.“ Bylo založeno potomkem muže pod zlořečením a Bůh sám o něm musí říci: „Nešlechtnost jejich vstoupila před obličej můj“ (Jonáš 1,2).

Babylon byl vystavěn na Eufratu a byl hlavním městem Babylonie. Ninive bylo vystavěno na řece Tigridu (nebo Hiddekel z 1.Mojžíšovy 2,14) a bylo hlavním městem Asýrie.

Skrze Boží dobrotu a moudrost smíme mít o Ninive dobré znalosti, i když v přítomné době z něho nelze vidět nic, než několik hromad sutí. V roce 1840 míjel „velkou hromadu Nimrodovu“ Layard, když se plavil dolů po řece Tigridu. V roce 1845 začal na pahorku kopat. Layard vyličení těchto vykopávek publikoval s velice zajímavými

obrázky, které nám podávají obdivuhodný obraz tohoto starého města.

Snažili jsme se reprodukovat několik Layardových obrázků včetně toho, o němž se domníval, že představuje palác. Tyto obrázky nám mohou dát trochu představu o velikosti a nádheře tohoto „města velmi velikého“. Okřídlení býci jsou vzati přímo z Layardova obrázku těchto obrovitých nestvůr, které nyní jsou s mnoha jinými věcmi v Britském muzeu.

Když čteme příběh o Jonášovi a máme v paměti velikost a nádheru, o níž nám tyto kamenné zbytky mluví, není potřeba velké námahy představivosti, abychom mohli vidět proroka Jonáše, stojícího na těch palácových stupních nebo vedle velkého okřídleného býka, jak káže toto krátké poselství: „Po čtyřiceti dnech vyvráceno bude Nini-ve!“

Jak nápadná je rozdílnost mezi Jonášovým poselstvím a poselstvím naším! Jonášovo poselství bylo zcela poselstvím o soudu bez jediného slova o milosti. A přece, jak kazatel, tak i posluchači čtou v tomto poselství, a čtou správně, nabídku milosti. Protože proč jinak posílat varování o soudu? Je pro nás dobré, abychom si pamatovali, že v každém poselství o soudu je skryta nabídka milosti, jen budou-li ti, kdo se provinili, toto varování chtít přijmout a činit pokání.

A jaké je to *naše poselství*? Ve skutečnosti obsahuje poselství o soudu a o budoucím hněvu; ale naše poselství není charakterizováno soudem, nýbrž milostí. Nikdy žádný posel neměl vyřizovat tak slavné poselství, jako je toto: „Bůh tak miloval svět, že dal Svého jednorozeného Syna, aby každý, kdo věří v Něho, nezahynul, ale měl život věčný.“ Poselství o soudu vzbudilo vroucí touhu najít cestu, jak uniknout, aby nezahynuli; ale tato cesta úniku je tématem našeho poselství: „Já jsem cesta.“ Naším poselstvím je mluvit o žijící, milující Osobě, o Spasiteli, našem Pánu Ježíši Kristu. Ach, milí přátelé, jaký rozdíl je mezi naším a Jonášovým poselstvím! Jakou nevýslovnou výsadu máme! Kéž bychom si jí více cenili!

Když se díváme na tyto bázeň vzbuzující pozůstatky bývalé velikosti mocného města, tu se méně divíme, že Jonáš se lekl a utekl od takového podniku, aby šel sám, jediný, a kázal proti jednomu

z nejstarších, největších a nejmocnějších měst země. A to ještě takové kázání: „Po čtyřiceti dnech bude Ninive vyvráceno!“ Lidsky řečeno, Jonášův život by jistě byl ztracen, kdyby se toto poselství mělo dostat ke sluchu krále; a můžeme cítit živou sympatii k Jonášovi, že se mu nelíbil úkol, který mu byl dán. Mnoho mužů dnes se stáhlo a odvrátili se od mnohem snadnějšího poslání, než bylo to, ke kterému byl povolán Jonáš. Nemůžeme se vůbec divit, jestliže Jonáš cítil, že nemůže nést nebezpečí ztráty hlavy, neboť dobře znal pověst Ninive, jeho velikost a moc jeho krále.

Nezdá se, že to byly obavy o vlastní bezpečnost, co přimělo Jonáše, aby se odvrátil od jasného rozkazu, který mu dal Bůh. Když čteme Knihu Jonáše, jsme pohnuti Jonášovou statečností, ne jeho zbabělostí. Ve druhém a třetím verši čtvrté kapitoly slyšíme Jonáše říkat (poté, co Bůh ušetřil Ninive): „Prosím, Hospodine, zdaliž jsem toho neřekl, když jsem ještě byl v zemi své? *Proto* jsem pospíšil utéci do Tarsu; nebo jsem věděl, že jsi ty Bůh milostivý a lítostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství, a kterýž lituješ zlého.“ Jonáš znal velmi dobře Boží charakter; a bylo by těžké najít pro milost nějaký slavnější popis, než je zde. Předpokládal Jonáš tuto Boží milost a hojnost milosrdenství, když se odvážil Ho neposlechnout? A není možné, že my, kteří se chlubíme známostí lásky a milosti Boží, jak byla zjevena v Jeho Synu, našem Pánu Ježíši Kristu, někdy také předpokládáme tuto milost a lásku a bereme Jeho přikázání na lehkou váhu? Kéž nás Bůh ve Své milosti ostříhá od takového hříchu; a kéž otevře naše oči, jestliže jsme se ho již dopustili.

Jonášovo zdráhání uposlechnout se zdá mít původ v obavě, že Bůh se odvrátí od Svého hněvu a Ninive ušetří. Byla to pýcha srdce, aby neztratil tvář, jak říkáme zde v Číně? Nebo to byl ostrý předpoklad Izraelity proti pohanskému národu? Anebo hledělo Jonášovo oko nějakých padesát let kupředu a vidělo přícházet krále Ninive proti své vlastní rodné zemi (2.Královská 15,19)?

Vzpomínáte si, jak Elizeus plakal, když říkal Hazaelovi ty hrozné věci, které měl učinit Izraeli, až se stane králem? Jonáš možná se stejnou jasností viděl hrozný budoucí soud, který měla Asýrie přinést Izraeli, soud, který trvá až do dnešního dne.

Asi nemůžeme jasně vyčíst všechny pohnutky, které vedly Jo-

našovo srdce a způsobily, že se vědomě odvážil neposlechnout Boha. Vskutku, kdo z nás by se odvážil říci, že můžeme jasně vyčíst všechny pohnutky pro to, co my sami děláme? Často máme méně důvodů než Jonáš pro odmítnutí nebo zanedbání toho „Vstaň a jdi“, když Bůh volá; a kdybychom měli soudit své vlastní pohnutky čestně z Božího hlediska, byli bychom asi velice otřeseni.

„Ale Jonáš vstal, aby utekl do Tarsu od tváři Hospodinovy“ (Jonáš 1,3).

Pošetilý člověk! On, prorok Hospodinův, by byl měl lépe znáti, že „kdo zatvrdil se proti němu, pokoje užil?“ (nebo: „měl prospěch“ – Job 9,4). Job věděl velmi dobře, že ve snaze neposlechnout Boha není ani pokoje, ani prospěchu. Jonáš (a ty i já) bychom měli znát tu samou pravdu, a přece, jak pomalí jsme k tomu, abychom se jí naučili!

Pošetilý člověk, neboť pravděpodobně často četl a zpíval Davídvův žalm, ve kterém máme otázku: „Kam bych zašel od ducha tvého? Aneb kam bych před tváří tvou utekl? Jestliže bych vstoupil na nebe, tam jsi ty; pakli bych sobě ustlal v hrobě, aj, přítomen jsi. Vzal-li bych křídla záře jitřní, abych bydlil při nejdalším moři, i tam by mne ruka tvá provedla, a pravice tvá by mne popadla. Dí-li pak: Aspoň tmy, jako v soumrak, přikryjí mne, ale i noc jest světlem vůkol mne. Aniž ty tmy před tebou ukrýti mohou, anobřž noc jako den tobě svítí, rovně tma jako světlo“ (Žalm 139,7-12). A přece „Jonáš vstal, aby utekl do Tarsu (správně „Tarsis“ – p.p.) od tváři Hospodinovy.“ Kde bylo Tarsis? Někteří se domnívají, že to bylo ve Španělsku, ale věci, které se z Tarsis vyvážely: zlato, stříbro, sloní kosti, opice a pávi (2.Paralipomenon 9,21), nejsou exportem ze Španělska, jak ve velice zajímavém článku ukazuje časopis „The Bible League Quarterly“ (říjen – prosinec 1940). Zde pisatel přináší velmi silný důkaz pro to, že Tarsis bylo v jižní Indii. Mezi jinými důvody cituje vyličení cesty do Tarsis, podané Hérododem. Asi 600 let před Kristem poslal egyptský faraó Nécho Féničany s loďmi, aby jeli Gibraltarskou úžinou a kolem Afriky do Tarsis a toutéž cestou se zase vrátili. Když nastane podzim, měli se vylodit, osít zemi tam, kde právě byli, počkat na úrodu a takovým způsobem měli doplňovat své zásoby. Prý trvalo tři roky, než se navrátili.

A tak se Jonáš vydal na tuto nejdelší známou cestu, aby se snažil utéci od tváři svého Boha. Znamenalo by to roky, než by se mohl vrátit domů. Vskutku se Jonáš snažil „bydlit při nejdelším moři“.

„*A přišed dolů do Joppe, našel loď, ana jde do Tarsis.*“ Vždy to znamená jít *dolů*, když se snažíme opustit Pána. To byl první jeho vnější krok *dolů*, ale na žádný způsob to nebyl krok poslední. Vnějšímu kroku většinou předchází *vnitřní*, nebo duchovní krok *dolů*. Je snadnější jít dolů, než jít nahoru, ať se jedná o tělo nebo o duši. Dej pozor, milý spolukřesťane, když cesta začíná jít dolů, když putování je pohodlné, když tu není žádný vrch, který by bylo třeba překonat! Rozumem můžeme být jisti, že jsme se dostali na špatnou cestu.

Všimni si také, že tu zjevně není žádná potíže nebo zdržení, neboť „našel loď ana jde do Tarsis“. Snad si myslel: „To je zrovna prorocké! Určitě je to znamení, že se mi na této cestě dobře povede.“ Je podivuhodné, jak lehkou činí ďábel naši stezku dolů. Je vždy hotov se postarat o všechno, co potřebujeme, abychom se dostali pryč od Pána. Nemysli si ani na chvíli, že poněvadž cesta dolů je snadná, musí proto být správná. Loď zrovna „jdoucí do Tarsis“ nebyla vůbec žádným důkazem, že ji Bůh „připravil“ (kap. 1,4; 2,1; 4,6; 4,7; 4,8). Pravý opak byl pravdou a nám je vždy potřebí si pamatovat, že věci připravené pro nás, když chceme konat svou vlastní vůli, nejsou žádným způsobem připravené od Boha, ale velice pravděpodobně od ďábla.

„*A zaplativ od ní, vstoupil na ni dolů, aby se plavil s nimi do Tarsis od tváři Hospodinovy.*“

„A zaplativ od ní.“ Samozřejmě to učinil! Jak hrozně mnoho musel zaplatit za takovou dlouhou cestu. Pán se ptá: „Kdo bojuje kdy na svůj náklad?“ (1.Korinským 9,7) Jestliže jdeme ve službě Páně, můžeme být zcela jisti, že On se postará o „cestovné“; ale jestliže jdeme, abychom se líbili sobě, nebo jdeme ve službě ďábla, „cestovné“ musí být zapláceno! Přátelé, jak drahé je někdy toto cestovné! Jsou mnozí, kdo odmítli Boží volání a obrátili se na svou vlastní cestu a „cestovné“ byl pokoj jejich mysli, odpočínutí duše, které jedině Pán může dát, neseme-li Jeho jho; a možná i ztráta, věčná ztráta jejich dětí. Pohodlný domov zde na zemi, krásné auto, velký účet v bance – to vše nemůže nahradit cenu, kterou musíme zaplatit jako

„cestovné“. Je to drahá věc, neposlechnout Boha. Všimněte si, že ačkoliv Jonáš zaplatil cestovné do Tarsis (byla to dlouhá cesta a můžeme si být jisti, že cestovné bylo vysoké), přece nikdy neslyšíme, že by dostal náhradu za to, že se nedostal na místo určení. Dábel *bere*, ale *nedává*, a jediná mzda, kterou platí, je *smrt* (Římanům 6,23). Jeho služba je zlá, jeho „cestovné“ to nejvyšší a jeho mzda je ta nejhorší. A přece musíme říci, že je podivné, jak mocný zástup následovníků vždy má. *Ty*, velebený Mistře, *Ty*, jehož jho jest lehké a jehož břímě je rozkošné; *Ty*, jehož služba je ta nejlepší, radost, pokoj a odpočinek; *Ty*, který jsi nás přijal, když jsme byli bankrotáři bez naděje, a zaplatil jsi všechny dluhy, který nyní platíš všechny náklady a který dáváš nejvyšší „odplatu“ (Jan 4,36) – jak málo je Tvých dělníků! Jak velice podivné to je! A dokonce i ti, které jsi vykoupil, dávají příliš často přednost službě sobě nebo světu. Příliš často je v našich očích přepych, pohodlí a bohatství tohoto světa přitažlivější než kříž, který *Ty* nabízíš těm, kdo Tě následují. Pomoz nám, milostivý Pane, abychom denně brali svůj kříž a následovali Tě; abychom vydávali svá těla v živou oběť, která je skutečně naší rozumnou službou!

„A zaplativ od ní, *vstoupil dolů na ni*.“ Zde máme Jonášův druhý krok dolů – první byl dolů do Joppe, potom dolů na loď. Ale Jonáš měl jít ještě dále dolů, jak uvidíme.

„Zaplativ od ní, *vstoupil dolů na ni, aby se plavil s nimi do Tarsis od tváře Hospodinovy*.“

„Aby se plavil ... od tváře Hospodinovy.“ To byla příčina, proč vstoupil dolů na loď. Je to hrozné doznání, a jak je nicotné! Hned následující verš nám říká:

„*Ale HOSPODIN poslal vítr veliký na moře. I stala se bouře velická na moři, až se domnívali, že se loď ztroskotá*.“

Místo aby se mu tím, že sestoupil dolů na loď, podařilo utéci od tváře HOSPODINOVY, nesla ho ta loď doprostřed bouře, kde uprostřed vln, sám nad propastnou hlubinou, se Jonáš měl setkat s Pánem a být v samé přítomnosti Toho, od jehož tváře se snažil utéci.

Všimni si slov: „HOSPODIN *poslal* vítr veliký.“ Budeme mít příležitost si všimnout různých věcí, které Bůh kvůli Jonášovi „připra-

vil“. Byla to „veliká ryba“, „břečťan (dýně)“, „červ“, „vítr východní žhoucí“. Avšak když se ve 4.verši naší kapitoly mluví o „velkém větru“, nečteme, že ho Bůh *připravil*. Žalm 135,7 nám říká, že Bůh „vyvodí vítr z pokladů svých“. A tak místo „připravil vítr“ čteme: „HOSPODIN *poslal* vítr veliký na moře.“ Určitě tu slovo „poslal“ není užito náhodně. Jaký smutný a vážný protiklad k Jonášovi představuje tento „vítr veliký“! Oba byli posláni tímtež PÁNEM! Bouřlivý vítr jde na to místo a tehdy, kdy je poslán, „vykonává rozkaz jeho“ (Žalm 148,8). Člověk, nejvyšší dílo Jeho stvoření, vědomě volí svou vlastní vůli a vzpouzí se jít, když ho jeho Pán a Mistr posílá!

„A bojíce se plavci, volali jeden každý k bohu svému, a vyhazovali to, což měli na lodi, aby sobě tím polehčili.“

Žel, tito pohanští námořníci neznali Hospodina, toho pravého Boha, Boha, který učinil moře a zemi, Boha, kterého znal Jonáš; a ve svých potížích se obražejí k falešným bohům pohanů. V Žalmu 107, 23-32 máme obdivuhodný popis takové bouře na moři, nařízené a poslané Hospodinem, a výsledek je, že „volají k Hospodinu v soužení svém a z úzkostí jejich je vysvobozuje. Proměňuje bouři v utišení, tak že umlkne vlnobití jejich.“ Tito námořníci neznali Hospodina a nemohli k Němu volat. Písmo se dobře ptá: „Kterak budou vzývatí toho, v kterého neuvěřili? A kterak uvěří v toho, o němž neslyšeli? A kterak uslyší bez kazatele?“ Tito mužové *neslyšeli*, a tak nemohli *věřit* v pravého Boha; proto místo aby k Němu volali, volal každý z nich k svému bohu. Protože takovíto bohové nemohou ani zachránit, ani jim pomoci, obrátili se k vlastním pomůckám – vyhazovali přes palubu náklad. Avšak jejich modlitby a jejich chytrost a jejich skutky byly zcela k ničemu. Nyní měli co činit s Hospodinem, s pravým Bohem, a měli se naučit něco o Něm a o Jeho moci.

* * *

Kde byl Jonáš po celou tu dobu? Volal ke *svému* Bohu? Vůbec ne. Poslouchejte: „*Jonáš pak byl sešel dolů k bokům lodi, a položiv se, spal tvrdě.*“ Ještě třetí krok dolů pro Jonáše: dolů do Joppe, dolů

na loď, dolů k bokům lodi. Žel, Jonáš měl jít ještě dále dolů. Jsme-li na cestě dolů, tu nemůžeme, jak si myslíme, zastavit se, kdy a kde chceme. Jaké je to zvláštní postavení, když nacházíme pohanské námořníky v hrozném nebezpečí, jak volají ke svým bohům, zatímco ten jediný člověk na palubě lodi, který znal pravého a živého Boha, se nikterak nenamáhal, aby k němu volal, nýbrž leží a tvrdě spí. Jak je to podobné nám! V naší době, kdy soužení se zdá zaplavovat vše kolem nás, kdy srdce lidí se strachem chvěje, jak často nacházíme lid Páně, jak spí, jak si žije ve svém bezprostředním okolí bez starosti o soužení a bídu těch, kdo jsou kolem, bez myšlenky na ty všude kolem nás, kteří neznají toho pravého a živého Boha, jehož známe my; a přesto přese všechno spokojeně spíme!

Povšimni si kontrastu mezi Jonášem, tvrdě spícím dole u boků lodi, zatím co se loď málem potápí, a Jonášovým Pánem, „spícím na zádi lodi na podušce“. Jeden je unavený *službou* Tomu, který jej poslal, unavený svým marným namáháním utéci od Jeho tváři; druhý, unaven *ve službě* Tomu, který Ho poslal, se chápe příležitosti, aby na chvíli zaslouženě odpočinul, byť i uprostřed bouře. Jeden je necitelný a bezstarostný vůči nebezpečí hrozícímu jemu i těm, kdo s ním byli na lodi; druhý, i když spal, „zdržoval všechno slovem moci své“ (Židům 1,3) a Svou samotnou přítomností chránil všechny na palubě od každého nebezpečí, takže když potom utišil bouři, mohl se k nim obrátit a ptát se: „Proč se tak bojíte? Jak to, že nemáte víry?“ (Marek 4,37-41).

„Tedy přišel k němu správce lodi, řekl jemu: Což ty děláš, ospalče? Vstaň, volej k bohu svému. Snad ten Bůh rozpomene se na nás, abychom nezahynuli.“

Dobrý, rozumný správce lodi! Věděl dobře, co Jonáš měl dělat; určitě ne spát v takovéto době! Vstaň, volej k svému Bohu! To je poselství od pohanů kolem nás a my bychom všichni udělali dobře, kdybychom je dobře slyšeli! My všichni nemůžeme jít k pohanům, ale všichni můžeme vstát a volat ke svému Bohu. Nebylo to právě jádro věci? Jonáš nemohl vstát a volat ke svému Bohu a ani neslyšíme, že by se vůbec pokusil činit to, co mu správce lodi nařídil. Jak mohl Jonáš vzývat jméno Toho, od jehož tváři právě prchal? Ne, milý spolukřesťane, ty i já víme dobře, že hřích a modlitba nejdou spo-

lu: musíme se vzdát jednoho nebo druhého. Je smutné říci, že Jonáš si vybral *hřích* a nemohl se modlit. Jak jsme již poznamenali, ani se nepokusil modlit. Věděl úplně přesně, co bylo příčinou té bouře, a stejně tak dobře znal i lék. To nebyl čas pro modlitbu, to byl čas pro vyznání a sklonění se před trestem, který tak spravedlivě zasluhoval za svůj hřích proti svému Bohu. Ve skutečnosti však mohou a mají být vyznání a modlitba současné.

Avšak Jonáš ještě nedospěl k tomuto bodu, kdy by byl ochoten vyznat svůj hřích. My všichni o tom víme. My všichni jsme zhřešili a všichni jsme dospěli k tomu bodu, kdy jsme věděli, že bychom měli vyznat svůj hřích těm, kterým jsme ukřivdili – ne vyznat veřejně těm, s kterými ten hřích nemá nic společného, a tak činit z vyznání záslužný skutek: ne, tento druh vyznání Jonáš nepotřeboval, ale potřeboval pokorně říci, že on a jenom on je příčinou této bouře – poněvadž zhřešil proti svému Bohu. Jonáš ještě nedospěl k tomuto bodu, aby byl ochoten se takto ponížit a učinit to. Bůh však přece dovolil těmto pohanským námořníkům, aby ho nutili dělat to, co on sám o své vůli učinit nechtěl.

Všimni si také těch slov pohanského správce lodi: „Snad ten Bůh rozpomene se na nás, abychom nezahynuli.“ Já tato slova mám rád. Pravda, neznal Boha tak, jako Ho znal Jonáš, neboť kdo by mohl podat pravější a slavnější charakteristiku Boha než Jonáš: „Věděl jsem, že jsi ty Bůh milostivý a lítostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství a který lituješ zlého.“ Jonáš mohl vpravdě říci, že „zná“ Boha, ale správce lodi neznal Boha s takovýmto charakterem. Pohan nevěděl nic o takovém Bohu: ale odvažuje se doufat:

„Vstaň, volej k Bohu svému. *Snad* ten Bůh rozpomene se na nás, *abychom nezahynuli*.“ Později je slyšíme modlit se, ne každého ke svému bohu, ale tentokrát k Hospodinu samému, a říci: „Prosíme, ó, Hospodine, *abychom nezahynuli* pro smrt člověka tohoto“ (Jonáš 1, 14). Později slyšíme krále Ninive, jiného pohana, jak napomíná svůj lid, aby se odvrátili od svých hříchů: „Kdo ví, neobráti-li se Bůh ... *abychom nezahynuli*.“ Může zde být snad jen velice slabé a nevědomé obrácení se k pravému Bohu a příčinou být jen to, *aby nezahynuli*, ale jak bohatě jim Bůh ve všech případech vyšel vstříc!

Můžeme číst tato slova „*abychom nezahynuli*“, třikrát opakova-

ná, aniž bychom myslili na ten slavný verš: „Bůh tak miloval svět, že Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdo věří v něho, *nezahynul*, ale měl život věčný“? Vskutku, Bůh našel cestu, aby ani ten nejhorší z hříšníků *nemusel zahynout*. Jak bychom my, kdo jsme okusili této milosti, mohli kdy přestat Jej chválit? Jak se můžeme zdráhat nebo zanedbávat hlásat tuto slavnou zvěst těm, kdo ji nikdy neslyšeli? Jak je můžeme nechat jít, aby zahynuli ve svých hříších?

„*I řekli jeden druhému: Pojďte, vzme losy, abychom zvěděli, pro koho to zlé přišlo na nás. Tedy metali losy, a padl los na Jonáše.*“ Nyní Jonáš neměl na vybranou. Jistě to byl Bůh sám, kdo řídil ten los, a Jonáš to věděl. Už déle nemůže svůj hřích skrývat, ale Bůh sám vynutil toto vyznání, které on nechtěl učinit ze své vlastní vůle.

Je dobré, když Bůh jedná podobně i s námi, a On vskutku tak často činí. „Kdo přikrývá přestoupení svá, nepovede se jemu šťastně“ (Přísloví 28,13). A jestliže nechceme svůj hřích vyznat dobrovolně, je dobré, že Bůh užije Svých prostředků k tomu, aby tento hřích přivedl na světlo; neboť jenom takovým způsobem nám může udělit požehnání. „Já když jsem mlčel, prahly kosti mé v úpění mém každého dne. Nebo dnem i nocí obtížena byla nade mnou ruka tvá, tak že i přirozená vlhkost má obrátila se v sucho letní. Sélah. Protož hřích svůj oznámil jsem tobě a nepravosti své jsem neukryl. Řekl jsem: Vyznám na sebe Hospodinu přestoupení svá, a TY jsi odpustil nepravost hříchu mého. Sélah“ (Žalm 32,3-5).

Všimni si, kolik otázek kladou Jonášovi nyní, když na něho padl los: „*Pověz nám, prosíme, pro koho toto zlé na nás? Jaký jest obchod tvůj, a odkud jdeš? Z které jsi země a z kterého národu?*“

Tyto otázky mohou dobře směřovat k našim vlastním srdcím. Podívejme se na první otázku: „*Pověz nám, prosíme, pro koho toto zlé na nás?*“ Přítomnost křesťana, svatého Božího (neboť každý pravý křesťan je skutečně „svatý“) – by měla být požehnáním pro kteroukoliv společnost lidí. Měl by být jako světlo svítící na tmavém místě, jako svíce, aby dal světlo těm, kteří jsou kolem něho; ale u Jonáše to bylo zcela jiné. Spíše než aby společnosti lidí na té lodi přinesl požehnání, jim přinesl s sebou kletbu. On to byl, kdo přinesl bouři, anebo ji alespoň Bůh poslal kvůli němu. Jak je to vážná věc, když Bůh, jednáje s námi pro naši nevěrnost, musí přinést soužení a úzkost

těm, kteří jsou kolem nás! Bible správně říká: „Žádný zajisté z nás není sám sobě živ“ (Římanům 14,7). Nemůžeme říci: „To je naše věc, nikomu do toho nic není.“ Jonášova neposlušnost měla na ty námořníky velkou působnost. Dostali se do hrozné bouře, ztratili svůj náklad, protože ho vyhodili přes palubu, když se snažili zachránit loď – a to vše pro hřích jednoho svatého Božího. Je to velice závažná otázka pro nás samé: „Jsem požehnáním nebo kletbou pro okolí, v němž se pohybuji?“ Neboť je jisté, že máš vliv jedním či druhým způsobem. Je pravda, že Bůh z celého tohoto hříchu a soužení vyvedl požehnání, neboť ti námořníci se skrze prorokovu neposlušnost naučili znát pravého Boha. Avšak to ho vůbec neomlouvá, a právě toto byla smutná, velice smutná odpověď námořníkům, jestliže Jonáš mluvil pravdu: „Je to jenom kvůli mně. Je to moje vina a jenom moje vina, že jste se dostali do tohoto nebezpečí a utrpěli takovou ztrátu.“ Kéž nás Bůh zachová od toho, abychom svou nevěrností a svým hříchem vystavovali své přátele a spolence trápení a ztrátě!

Druhá otázka je také závažná. Zodpovězme si ji upřímně: „*Jaké je tvé zaměstnání?*“ Možná že jste slyšeli o člověku, o němž bylo řečeno: „Ano, ten člověk je křesťan, ale vůbec na tom nepracuje.“ Kolik z nás je křesťanů, ale nepracujících na tom! Bylo by pro svět těžké znát někoho z nás, jehož prvním zaměstnáním je být na této zemi „k chvále slávy jeho“ (Efezským 1,14).

„*Odkud jdeš?*“ Velice často zapomínáme, že „přicházíme“ z „města zkázy“, a že svět, odkud jsme přišli, je už odsouzen, že už nejsme z něho, ale že nyní je naše měšťanství v nebi. Příliš často nemůže nikdo uhádnout, že jsme poutníci a cizinci zde na zemi (1.Petra 2,11), putující k domu Otce.

„*Z které jsi země?*“ To je obvyklá otázka v Číně. Jak často se zde ptají cizinců: „Která je vaše ctěná země?“ Kéž bychom skutečně mohli odpovědět: „Má ctěná země je nebe!“ Prokazuje to náš způsob života? Milý spolukřesťane, ty a já nejsme ze světa, jako Pán Ježíš Kristus nebyl ze světa (Jan 17,16). Naše občanství je v nebi (Filipským 3,20). Kéž tato otázka pohanských námořníků na Jonášově lodi vnikne hluboko do našich srdcí!

„*A z kterého národu jsi?*“ Kéž nám Bůh pomůže, abychom se nikdy nestyděli říci: „Jsem z Božího lidu. Skrze Boží milost jsem ná-

sledovníkem toho opovrhovaného a zavrženého, kterého tento svět vyvrhl a ukřižoval.“ Je jedno staré rčení: „Pověz mi, kdo jsou tvoji přátelé, a já ti povím, jaký jsi.“ Necht’ tomu je tak v našem případě, kéž naši přátelé, naši společníci, jsou vždy z Božího lidu! Pravda, jsou chvíle, kdy jsme nuceni smísit se s lidem světa, ale když tomu tak je, kéž jsme jako ti svatí staré doby, o nichž je zaznamenáno: „A jsouce propuštěni, přišli k svým“ (Skutky ap. 4,23).

Jestliže svatý Boží chodí v poslušnosti, chodí se svým Pánem, nemělo by být potřeba klást takovéto otázky – ty by měly být jasné všem lidem.

Všimněte si nyní Jonášovy odpovědi. Ignoroval všechny otázky kromě poslední, a na tu odpověděl: „*Hebrejský jsem*.“ Jméno „Hebrejský“ se zdá mít pohrdlivý význam. Srovnej s 1.Samuelovou 14,11. Jméno důstojnosti bylo „Izraelita“. „Izrael“, jak si vzpomeneš, znamená „kníže Boží“. Jonáš na své cestě dolů, pryč od Boha, ztratil pocit hodnosti svého postavení a občanství a užil jména, které o Izraeli s pohrdáním užívali jeho nepřátelé. Je snadné i pro nás ztratit pocit hodnosti postavení, do kterého nás Pán tak milostivě postavil, a klesnout k uznání jmen, kterých pro nás užívá svět ve své nevědomosti a pohrdání. Máme jméno *křesťané*, které je nám dáno v Novém zákoně. Kéž nám Pán pomůže, abychom rozhodně zamítli každé jméno kromě toho, jež nám dal Bůh, a abychom nikdy neuznávali jména, která nám byla dána a lidmi v tomto světě byla přijata!

Nyní si všimni Jonášových dalších slov – která jsou nejen odpovědí na jejich otázku, ale ještě lepší. Začal odvracet své zraky od sebe, a jaký to způsobilo rozdíl. „*A Hospodina Boha nebes, kterýž učinil moře i zemi, já ctím*.“ Námořníci volali jeden každý ke svému bohu, ale neznali Hospodina, Boha nebes. Modlili se, aby moře utichlo ve své zuřivosti, ale neznali Boha, který moře učinil. Byla to krásná odpověď, kterou Jonáš dal těmto pohanským námořníkům. Snad ztratil pocit o hodnosti místa, na které ho Bůh postavil, ale neztratil pocit o Bohu, kterého ctil. Tady je, milí přátelé, lék na všechna naše trápení. Obrátme své oči od sebe samých, od světa, od zuřícího moře kolem nás, hleďme na Ježíše a On nám umožní vydat správné

a jasné svědectví o Tom, kterého ctíme: „Jehož já jsem a kterémuž sloužím.“

Účinek byl veliký. „*Pročež báli se ti muži náramně a dověděvše se muži ti, že od tváři Hospodinovy utíká, (nebo jim byl oznámil), řekli jemu: Což jsi to učinil?*“ Jak často se zdají mít lidé tohoto světa správnější pojem o tom, co se na křesťana sluší, než má křesťan sám. Jak to, že Jonáš se „nebál náramně“? Měl mnohem větší známost o velikosti a slávě a svatosti pravého a živého Boha, který učinil moře a zemi, než měli ubozí, nevědomí pohanští námořníci; a přece se *oni* dívali na Jonášův čin mnohem správněji než Jonáš sám. Byla to hrozná věc pro člověka snažit se utéci od tváře takového Boha! Mysleli bychom, že to měl být Jonáš, a ne námořníci, kdo se měl náramně bát. Takové je srdce i svatého a Božího proroka! Všimněte si, že Jonáš nakonec vyznal svůj hřích se svým dobrým vyznáním o svém Bohu.

„*Řekli ještě k němu: Což máme učiniti s tebou, aby se moře spokojilo? (Nebo moře vždy více a více bouřilo se.)*“ Věc se nyní tiskne na Jonáše. „Co máme učinit s tebou?“ Jonáš dobře věděl, že ta hrozná bouře kolem nich, každým okamžikem se zhoršující, byla zcela jeho vinou. Ačkoliv se Jonáš „nebál náramně“, když by tak byl měl činit, přece nyní začíná shledávat, že Bůh nebude posmíván a že je na pováženou jednat vůči Němu lehkovážně. Předpokládám, že většina z nás není nijak oprávněna mnoho Jonáše hanět. Nemusela se většina z nás učit té samé hořké lekci? Jak přirozená je lidskému srdci myšlenka a jak se nám to nepřítel snaží horlivě namluvit, že můžeme beztrestně hřešit. Ne, milý spolukřesťane, ať to byl Jonáš nebo ať jsi to ty nebo já, „Bůh nebude posmíván“. „Vězte, že hřích váš najde vás“ (4.Mojžíšova 32,23 – přel.). Hřích určitě přinese hořké, velice hořké ovoce.

„*Jimžto řekl: Vezměte mne a uvrzte mne do moře, a utichne moře před vámi; nebo já vím, že příčinou mou bouře tato veliká jest proti vám.*“

Statečný Jonáš! Člověk si nemůže pomoci, aby neobdivoval a nemiloval tohoto muže, přes všechno jeho selhání. Kolik z nás by se odvážilo tak jasně pronést svůj vlastní rozsudek smrti a tak plně a otevřeně uznat svou vinu a její následky bez jediného slova omluvy

nebo sebeospravedlňování? Nyní jasně zodpověděl třetí otázku: „Pro koho toto zlé na nás?“ Když uvážíme, že to musel být téměř jistě Jonáš sám, kdo napsal tuto Knihu, nesoucí jeho jméno (samozřejmě pod přímým vedením Ducha Božího), Knihu, která neobsahuje ani slabiku přidávající k jeho dobré pověsti, nemůžeme si pomoci, abychom k tomuto statečnému a čestnému muži necítili úctu. Jaký to rozsudek smrti! – neboť lidsky řečeno, nemohlo to být nic jiného. Být vyvržen z té malé lodi a daleko, daleko od země klesnout do obrovských vln – jaká tu mohla být naděje na život v takovémto postavení? Námořníci znali dobře beznadějnost odsouzeného proroka, kdyby rozsudek byl proveden, a tak úporně veslovali, aby se dostali ke břehu. Když je sledujeme na jejich cestě, učíme se milovat a obdivovat tyto přívětivé námořníky. Jak snadné by to pro ně bylo, hodit Jonáše přes palubu a dosáhnout tak opět klidného moře! Ale ne, nechtěli to učinit, aniž by se ještě jednou usilovně snažili. A tak „*muži ti statečně táhli, chtíce k břehu přistáti, avšak nemohli; nebo moře vždy více a více se bouřilo proti nim.*“ Bylo to beznadějné. Bůh sám poslal tuto bouři, ne sice proti *nim*, ale proti Svému neposlušnému služebníkovvi, a je bez užitku bojovat proti Bohu. Nezbylo nic jiného, než podřídit se Jeho nařízení, jak bylo proneseno Jeho prorokem. Všimni si, jak tento skutek soudu je proveden. Je učiněn s modlitbou. Není tu ani slovo msty nebo hany proti muži, který jim přinesl takové soužení; místo toho nacházíme ty muže, kteří krátce předtím volali jeden každý ke svému Bohu, nyní volat k Hospodinu. Jaká slavná proměna! „*I zvolali k Hospodinu řkouce: Prosíme, ó Hospodine, abychom nezahynuli pro smrt člověka tohoto, aniž na nás vyhledávej krve nevinné; nebo ty, ó Hospodine, jakž chceš, tak činíš.*“ Jak veliký růst ve známosti Hospodina, toho pravého Boha, nalézáme v této krátké modlitbě! Obrátili se k Bohu od model (1. Tesalonickým 1,9) a ta poslední věta: „Jakž chceš, tak činíš,“ se zdá zjevovat známost Boží velikosti a moci, spojenou s milým poddáním se Jeho vůli, které by dobře mohlo být předmětem závidosti nás všech. Už jsme poznamenali, že toto je podruhé, co tito muži užili slova „zahynout“, a Bůh skutečně slyšel jejich volání, a oni nezahynuli.

„Tedy vzavše Jonáše, uvrhli ho do moře. I přestalo moře bouřiti

se.“ Jsem si jist, že Jonáš také pokorně podstoupil ten hrozný trest, který Bůh uznal za vhodné na něho uvalit, trest smrti, který sice pronesly jeho vlastní rty, ale který byl vybrán Bohem. Málo pochybuji o tom, že to byl slavnostně vážný okamžik na palubě lodi, když prorok se připravoval zemřít a námořníci byli donuceni provést tento rozsudek smrti na tom člověku, který jim jako první vyprávěl o pravém a živém Bohu a který byl prostředkem k tomu, že se k Němu obrátili od svých model. Možná že mezi prorokem a námořníky vzniklo během jejich bouřlivé plavby silné pouto lásky. Oni dobře věděli, že dobrovolně jde na smrt, aby zachránil jejich životy. Mohli vpravdě říci: „Dal sebe samého za nás.“ – „Zemřel, abychom my mohli žít.“

A výsledek? Byl dvojí. Předně: „*Přestalo moře bouřiti se.*“ – A potom: „*Pročež báli se muži ti bázní velikou Hospodina, a obětovali oběť Hospodinu a sliby činili.*“ Pro tyto pohanské muže bylo výsledkem úplné a dokonalé obrácení se k pravému a živému Bohu. Jonáš mohl o sobě říci: „Bojím se (v kralickém textu: „ctím“) Hospodina.“ Duch Boží zaznamenává o námořnících: „Pročež báli se muži ti bázní velikou Hospodina.“ Obětovali oběti. To nám mluví o bližení se k Bohu Božím způsobem – a také o díkčinění a klanění. Jak milé je sledovat dílo Božího Ducha v srdcích těchto mužů! Nejdříve se „báli“ bouře (5.verš) a volali ke svým bohům; potom se „báli náramně“, když poprvé slyšeli o Bohu nebes, který učinil moře a zemi. Za třetí volali k Hospodinu místo ke svým bohům; uznali Jeho velikost a moc a sklonili se poddaně před Jeho vůlí. Za čtvrté se báli Hospodina bázní velikou – což je věc velice rozdílná od „náramně se báti“. Za páté přišli do Hospodinovy přítomnosti s obětí, Bohem určeným způsobem, a sklonili se před Ním s klaněním a díkčiněním; a nakonec činili sliby – veřejné uznání svého dluhu vůči velkému Bohu, jehož poznali před tak krátkou dobou.

Výsledek pro Jonáše byl zcela rozdílný od toho, co by který člověk mohl očekávat: „*Připravil pak byl Hospodin rybu velikou, aby pozřela Jonáše. I byl Jonáš v břiše té ryby tři dni a tři noci.*“ Oko Hospodinovo bylo upřeno na ten výjev loučení na palubě oné malé lodi uprostřed bouře. Oko Hospodinovo (oko a srdce lásky a milosti) bylo upřeno na Jeho bloudícího služebníka, jak klesal do těch zlob-

ných vln; a tam, kde to nejméně očekával, našel místo útočištné – v břiše ryby. Jestliže ty temné, bouřlivé vlny mluvily o smrti, břicho ryby nám určitě mluví o hrobu. Víme, že tomu tak je, neboť náš Pán Ježíš Kristus říká jasně, že Jonáš v této době byl Jeho předobrazem. „Nebo jakož byl Jonáš v břiše velryba tři dni a tři noci, tak bude Syn člověka v srdci země tři dni a tři noci“ (Matouš 12,40). Jonáš málo věděl o cti, které se mu v té chvíli dostalo, že pro všechny potomní časy měl být znamením toho, jak jeho Pán a Mistr půjde dobrovolně na smrt a do hrobu, aby zachránil jiné.

Všimni si také, že Boží slovo říká, že Bůh „připravil rybu velkou“. Je pravda, že v naší Bibli je v této spojitosti v Ev. Matouše 12,40 užito slovo „velryba“, avšak je hodné poznámky, že v této pasáži užívá „Nový překlad“ (od JND) téhož slova „velká ryba“, jako je užito zde v Knize Jonáše. Jestliže vyloučíme Boha z Jeho vesmíru, jsme okamžitě v nesnázích, ale jestliže přijmeme to, co Bůh říká, tak, jak On to říká, není tu žádná nesnáz. Pro Boha je zcela dobře možné připravit velkou rybu, aby zachránila Jeho služebníka; je pro Něho snadné, aby ta zvláštní ryba čekala u lodi na přesně správném místě a v přesně daný okamžik. Není to jen *jeden* zázrak, je to spojení mnoha zázraků, a pro ty, kdo znají Boha a Jeho cesty, není na tom, co se zde stalo, nic nemožného a ani to není nic nepravděpodobného, ale spíše je to přesně to, co bychom mohli očekávat, že náš milostivý Bůh učiní pro toho, kdo Mu patří. Tato velká ryba je první věcí, o níž nám Kniha říká, že ji Hospodin pro Svého služebníka připravil, ale žádným způsobem není poslední. Břečťan, červ, žhoucí východní vítr byli každý na svém místě Bohem zvlášť připraveni a každý z nich byl stejně takovým Božím zázrakem jako velká ryba.

Než se obrátíme od této první kapitoly Knihy Jonáše, musíme si s ctícím údivem všimnout překvapující milosti a moudrosti Boží (nemluvě o jeho moci), jak obrací hřích a pád Svého neposlušného služebníka ke chvále Svého vlastního jména a k požehnání Svého stvoření, člověka. Bůh poslal Jonáše, aby nesl varovné poselství pohanskému městu daleko na východě, poselství, které se mělo prokázat jako poselství o milosti; ale Jeho služebník odmítl jít a vydal se na opačnou stranu, do města ležícího daleko na západě. Co učiní Bůh jiného, než že užije tohoto neposlušného jednání k tomu, aby přinesl

poselství o milosti a o pokoji posádce lodi, kterou tvořili nevědomí pohanští námořníci? Jak nám to připomíná verš, že „i hněv člověka chváliti tě musí“, anebo: „Víme, že milujícím Boha všechny věci napomáhají k dobrému“ (Římanům 8,28). Nebo opět: „Ze zžirajícího vyšel pokrm a ze silného vyšla sladkost“ (Soudců 14,14).

Když uvažujeme o této první kapitole Knihy Jonáše a sledujeme neposlušného služebníka Hospodinova na jeho cestě z Gethefer dolů, dolů, dolů až do břicha ryby, jak tím zachraňuje pohanské námořníky, smíme si uvědomovat, že celá tato stezka je obrazem dokonalého, poslušného služebníka Hospodinova, našeho Pána Ježíše Krista, který šel dolů, dolů, dolů – dolů ze Svého domova ve slávě, dolů do jeslíček a odtud dolů na kříž a dolů do hrobu, a tak zachraňuje nás, ubohé hříšníky. Jak obdivuhodně je nám tato stezka vyznačena ve Filipským 2,5-8: „Takové smýšlení buď ve vás, jako bylo i v Kristu Ježíši. Kterýž jsa ve způsobu Božím, nepoložil sobě toho za loupež rovný býti Bohu; ale samého sebe zmařil, způsob služebníka přijav, podobný lidem učiněn. A v způsobu nalezen jako člověk, ponížil se, poslušný byv až do smrti, a to smrti kříže.“ Není se co divit, že Duch Boží potom volá: „Protož i Bůh povýšil ho nade vše, a dal jemu jméno nad každé jméno, aby ve jménu Ježíše každé koleno klekalo, těch, kteří jsou na nebesích, a těch, kteří jsou na zemi, i těch, kteří jsou pod zemí, a každý jazyk aby vyznával, že Ježíš Kristus jest Pánem k slávě Boha Otce.“

Kapitola 2 – Jonáš se modlí

„I modlil se Jonáš Hospodinu z břicha té ryby.“ Když jsme uvažovali o první kapitole Knihy Jonáše, všimli jsme si, že ani když správce lodi probudil Jonáše z jeho spánku a řekl mu, aby volal ke svému Bohu, Jonáš neučinil žádný pokus se modlit. Utíkal od tváří Hospodinovy, a to není doba pro modlitbu k Němu. Viděli jsme, že dokonce učinil upřímné vyznání svého hříchu před celou posádkou lodi, ale stále se ještě nemodlil. Dívali jsme se na slavnostní chvíli na palubě lodi, kdy námořníci zdráhavě uchopili Jonáše a uvrhli ho do moře. Je udivující, že dokonce ani ve chvíli, kdy stál před smrtí, neučinil Jonáš zjevně ten nejmenší pokus, aby přišel ke svému Bohu

v modlitbě, ačkoliv jistě zde byl již počátek obnovení jeho duše. Často je třeba více času k úplnému obnovení. Viz 4.Mojžíšovu 19,19.

Nemysli si, milý čtenáři, že Jonáš byl nějak horší, než jsme dnes my. Příběh je jen ilustrací toho, jak velmi daleko od Boha se může dostat i svatý a prorok, ten, kdo byl Bohem užít, aby konal Jeho dílo. Ani pohled na smrt neprorazil bariéru mezi Jonášem a Bohem, kterou vztyčil Jonášův hřích a pýcha. Pravda, překážka byla zcela na jeho straně, ale on se nechtěl pokořit a obrátit se k Bohu s voláním o milost.

Jak podivuhodné jsou Boží cesty. Co nemohly vykonat zuřící vlny, bouře a ani smrt sama, činí nyní Bůh Svým vlastním způsobem. Sám v břiše ryby, uprostřed hrozné temnoty a hrobového ticha, zcela bez naděje na vysvobození lidskou rukou – *se Jonáš modlil*.

„*Z břicha šeol (nebo: „hrobu“) křičel jsem.*“ Takovýmto způsobem popsal Jonáš tuto chvíli. Horší, mnohem horší než několik krátkých okamžiků pod bouřlivými vlnami, a potom smrt, byly pro Jonáše ty dlouhé hodiny, tři dny a tři noci „v břiše šeolu“. Hrdý, vzdorovitý duch se konečně sklonil, a Jonáš se modlil.

Kdyby měl některý z mých čtenářů následovat Jonáše na jeho cestě vzpoury a svévole a byl příliš hrdý a příliš daleko od Boha, aby se modlil, necht' si povšimne Božích cest s člověkem. Necht' má na mysli, že Bůh může sehnout i toho nejhrdějšího ducha a umí vyvést modlitbu i z toho nejtvrďšího srdce. Jonáš řekl: „*Ze soužení (lépe: „kvůli soužení“) svého volal jsem k Hospodinu.*“ Čestný Jonáš – upřímně vyznal, že to bylo soužení, které ho konečně přinutilo volat k Bohu. Dovedl bez zachvění čelit smrti, ale jsou věci horší, než je smrt, a on to poznal. Nyní na něho přišlo takové soužení, že nemohl činit nic jiného, musel se modlit. Slyšte jiného (neboť mohl by to vskutku být Jonáš, mluvící znovu?) v Žalmu 116,3-4: „Obklíčily mne byly bolesti smrti, a úzkosti šeol (hrobu) potkaly mne; sevření a truchlost přišla na mne. I vzýval jsem jméno Hospodinovo, řka: Prosím, ó Hospodine, vysvobod' duši mou.“ Jestliže setrváme na cestách vzpoury a svévole, můžeme být zcela jisti, že také nalezneme „sevření a úzkost“, takové sevření (trápení) a takovou úzkost, které nás donutí jít na kolena. Ach, milý křesťane, který jsi se odvrátil od tváře Páně, který jsi se stal chladným a tvrdým, který jsi se přestal

modlit, ty, který jsi ztratil radost, již jsi kdysi v Kristu Ježíši vlastnil – vezmi si z Jonáše varovné poučení a příklad. Slyš 5.verš toho milého 116. Žalmu, následující po právě citovaných verších: „Milostivý Hospodin a spravedlivý, Bůh náš lítostivý.“ Nepřipomíná nám to onu charakteristiku, kterou vydal o Bohu Jonáš? Milý čtenáři, takového Boha nalezneme ty i já. Jestliže se jen *my* obrátíme, *On* „bohatě odpustí“.

Slyšte opět slova Jonáše. Jeho celá duše se zdá být naplněna divem, že Bůh by měl slyšet a odpovědět takovému, jako je on, a na takovém místě!

„Z soužení svého volal jsem k Hospodinu, a ozval se mi; z břicha šeol křičel jsem, a vyslyšel jsi hlas můj.“ Ano, div divoucí, Bůh je vždy hotov slyšet a vždy je hotov odpustit. Mrak a temnota jsou zcela na naší straně: náš Bůh se nezměnil. Můžeme jen s ctícím údivem hledět, když vidíme Boží trpělivost a moudrost při jednání s Jeho bloudícím služebníkem. Vždy znovu ho varoval a dával mu příležitost, aby k Němu volal o odpuštění a o pomoc. Bůh se ho nevzdává, i když ani pohled na samu smrt ho nedonutí ustoupit. Tento Bůh je náš Bůh; jak mnohem lepší pro nás je padnout u Jeho nohou a vyznat celou historii našeho hříchu a selhání a volat k Němu o milost a o odpuštění. Jistě budeme moci stejně jako pisatel 116. Žalmu (který našel sevření a úzkost) s údivem zvolat: „Miluji Hospodina, protože vyslyšel hlas můj a pokorné modlitby mé. Nebo naklonil ucha svého ke mně, proto ho budu vzývat ve dnech svých“ (Žalm 116,1,2).

Ale slyšme dále Jonášovu modlitbu. Jak nesmírná je to výsada, že smíme stát jakoby v blízkosti a slyšet tuto modlitbu z břicha ryby:

„Nebo jsi mne uvrhl do hlubiny, doprostřed moře.“ Není zde žádný náznak, že to byli námořníci, kdo ho uvrhl do moře. Ne, Jonáš to věděl lépe. Byl to Bůh a jenom Bůh, kdo uvrhl Jonáše do moře, a Jonáš to uznal. Proč by Bůh činil takovouto věc? Byla to od Něho snad krutost? Ach ne! Byla to cesta domů, ta jediná cesta domů pro tohoto obzvláštního marnotratného syna. Teprve když se dostal do ryby a byl tam tři dni a tři noci, teprve potom „přišel sám k sobě“. Ať jsou to vepři nebo ať je to ryba, Bůh má Svě cesty, jak přivést Svůj lid k sobě.

„A řeka obkličila mne; všechna vlnobití tvá i rozvodnění tvá na mne se svalila.“ Jak nám tato slova připomínají slova našeho Pána (mluvená sice prorocky, ale přesto Jeho slova) v Žalmu 69,2-3: „Dosáhly jsou vody až k duši mé. Pohřížen jsem v hlubokém bahně, v němž dna není; všel jsem do hlubokosti vod, jejichž proud zachvátil mne.“ Je třeba, abychom si vždy uvědomovali, jak Pán sám nám říká, že Jonáš je znamení nebo předobraz Jeho samého. Proudů nad Ním byly divočejší a nad Jeho svatou duší se hnaly hroznější vlny a vlnobití, když trpěl za hříchy ne Své, ale mé a tvé.

„Byl jsem již řekl: Vyhnán jsem od očí tvých.“ Třikrát v první kapitole čteme o tom, že Jonáš utíkal od tváři Hospodinovy; ale toto je zcela odlišná věc. Pokud měl svobodnou volbu, Jonáš utíkal od tváři Hospodinovy nebo se o to snažil. Nyní, sám v temnotě a hrůze svého děsného hrobu, Jonáš řekl: „Vyhnán jsem od očí tvých.“ Dostal se, jak věřil, konečně pryč od tváři Hospodinovy, našel místo, které hledal, ale ach, jak strašné bylo toto místo! Toto nebyl Jonáš, vědomě opouštějící Hospodina, jak plně zamýšlel učinit; toto byl, jak si myslel, Hospodin, dobrovolně opouštějící jeho. Je to vážná věc pomyslet, že přichází den, kdy zástupy kolem nás budou donuceny vpravdě volat: „Vyhnán jsem od očí tvých.“ Nechtějí Pána nyní, a rychle přichází den, kdy budou vyvrženi z Jeho přítomnosti do temností zevnitřních, kde je pláč a skřípění zubů. Kéž žádný z našich čtenářů nesdílí tento hrozný osud: Je to mnohem horší než postavení Jonášovo a místo tří dnů a tří nocí bude trvat věčně.

Nepřipomínají nám tato slova nejtemnější scénu v celé věčnosti, kdy náš velebeníhodný Pán zvolal: „Eli, Eli, lama zabachtani,“ to jest, „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ (Matouš 27,46). Bůh skutečně opustil Toho, který vždycky činil Jeho vůli, protože na Něho byly vloženy naše hříchy, a Boží oči jsou čisté, takže na zlé věci hledět nemohou (Abakuk 1,13). Takový byl kříž! To byla cena, kterou On zaplatil za tebe i za mne!

„Byl jsem již řekl: Vyhnán jsem od očí tvých, ale ještě pohledím na tvůj svatý chrám.“ Díky Bohu, nebyla to pravda o Jonášovi. Nebyl vyhnán od Božích očí. Naopak, můžeme vidět, že Boží oči se pozorně dívaly na Svého ubohého služebníka, i když byl v břiše té ryby, a když přišel správný okamžik, tu vidíme, že ihned byl vydán

rozkaz k jeho osvobození ze strašného vězení. Jonáš si myslel, že byl vyhnán od Božích očí. Věděl dobře, že si to zaslouží, ale díky Bohu, On nedává Svým služebníkům to, co si zaslужují, je-li to této povahy.

Jaký je význam slov: „*Ještě pohledím na tvůj svatý chrám.*“? Jistě se Jonášova mysl obracela zpět k Šalomounově modlitbě při zasvěcování chrámu, zaznamenané ve 2.Paralipomenon 6, která mu bezpochyby byla dobře známa. Čtete například verše 38 a 39: „Jestliže by se navrátili k tobě celým srdcem svým a celou duší svou v zemi zajetí svého ... a modlili by se naproti zemi své ... a naproti městu, kteréž jsi vyvolil, a domu, který jsem vzdělal jménu tvému: Vyslychej s nebe ... a odpusť lidu svému, kterýž by zhřešil proti tobě.“ Na základě těchto slov měl Jonáš oprávnění od Pána samého, aby počítal s Boží milostí pro odpuštění svého hříchu a pro své osvobození.

Jonášův zrak byl předtím upřen na západ k Tarsis, ale *nyní* dole, v břiše šeolu, je zde pravé pokání, skutečný obrat zpět, a jeho zrak hledí na východ, zpět ke svatému chrámu, který nedávno a takovým zlým způsobem opustil. A právě to znamená pokání. Lidé si často myslí, že pokání znamená velký zármutek pro hřích. To může a pravděpodobně má být zahrnuto, ale není to skutečný význam slova. To znamená „*obrat zpět*“ a doslovný význam je „myslet zpátky“. Jonáš „myslel zpátky“. Místo aby hleděl k západu, hledí k východu. Místo aby k Božímu svatému chrámu obracel svá *záda*, obrací k němu svoji *tvář*. Místo aby utíkal od tváři Hospodinovy, hledá ji. Místo aby tu byl ten starý, hrdý, vzdorovitý Jonáš, který se nechtěl modlit ani v tom nejvážnějším okamžiku, nalézá nyní svou jedinou útěchu a potěšení v modlitbě. Trochu pochybuji, že Jonáš měl příliš veliký zármutek pro svůj hřích, ale činil pokání, když se obrátil zády k Tarsis a tváří směrem k Božímu svatému chrámu.

„*Obklíčily mne vody až k duši, propast obklíčila mne, lekno otočilo se okolo hlavy mé. Až k spodkům hor dostal jsem se, země závo-rami svými zalehla mi na věčnost.*“

Zde máme zoufalou skutečnost. Nejenže byly vody kolem něho *venku*, ale tyto temné vody vešly do jeho vlastní duše. Ještě jednou si připomeneme, že Jonáš je předobrazem našeho Pána Ježíše Krista; a neříkají nám právě citovaná slova něco o utrpení našeho Pána, jak

je vyjádřeno v Žalmu 22? Všimli jsme si, že vlnobítí a rozvodnění, která na Něho přišla, nám připomínají 69. Žalm. V tomto Žalmu se zdá být před nás postaveno utrpení Páně z ruky lidí: *vnější* utrpení, abychom tak řekli. „Ty znáš pohanění mé, a zahanbení mé, i potupu mou, před tebou jsou všichni nepřátelé moji. Pohanění potřebovalo srdce mé, pročez jsem byl v žalosti. Očekával jsem, zdali by mne kdo politoval, ale žádného nebylo, zdali by kdo potěšiti chtěli, ale nedočkal jsem. Nýbrž místo pokrmu poskytl mi žluči, a v žízni mé napájeli mne octem“ (Žalm 69,20-22). Všechna tato utrpení byla způsobena lidmi. Když zvažujeme pátý a šestý verš druhé kapitoly Jonáše, uvědomujeme si, že slova jako: „Obklíčily mne vody až k duši“, vyjadřují ještě hlubší utrpení, než bylo utrpení *vnější* z ruky lidí. Připomíná nám to Josefa (který je také obdivuhodným předobrazem našeho Pána) v Žalmu 105,18: „Jeho nohy sevřeli pouty; jeho duše dostala se do železa“ (přel.). V první polovině verše vidíme *vnější* utrpení, která Josef vytrpěl, ale ve druhé části verše máme hlubší a ostřejší soužení, které proniklo až do nejněvnitnější části jeho bytosti.

A není to tato stránka utrpení našeho velebeníhodného Pána, kterou nalézáme tak obdivuhodně představenou v 22. Žalmu? „Bože můj, Bože můj, pročez jsi mne opustil?“ To je to největší utrpení ze všech, které se Mu dostalo z Boží ruky, ne od lidí, a které bylo způsobeno našimi hříchy. Někteří lidé nám říkají, že Pán Ježíš si jen myslel, že Ho Bůh opustil, jako tomu bylo v Jonášově případě: „Byl jsem již řekl: Vyhnán jsem od očí tvých.“ Avšak v případě našeho Pána a Spasitele to bylo zcela jiné. Tam na kříži On nesl naše hříchy; a když na Něk byly tyto hory hříchů, Bůh se musel od něho odvrátit a byla to skutečná pravda, když Pán vyslovil to hrozné zvolání: „Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?“ Můžeme v malé míře (nikdy ne plně) vniknout do toho, co to znamenalo pro našeho čistého a svatého Spasitele nést ta *vnější* utrpení a hanění od lidí; ale žádná lidská bytost nemůže nikdy změřit hloubku utrpení, obsaženou v tom volání: „Eli, Eli, lama zabachtani!“ Zde Ho skutečně vody obklíčily až k duši. Tehdy vzal ten hrozný kalich hněvu svatého Boha proti hříchu (kalich, který ty a já jsme zasloužili pít) a vypil ho až do dna.

Musíme zaznamenat ještě jeden krok *dolů* pro ubohého Jonáše. On sám šel dolů dobrovolně: dolů do Joppe, dolů na loď, dolů

k bokům lodi: tři smutné kroky dolů; Bůh ho přivedl dolů do moře, potom dolů do ryby, a nyní ho Bůh vede ještě dále *dolů*: „Až k *spodkům* hor dostal jsem se.“ Nyní byl Jonáš tak daleko dole, jak se asi vůbec mohl dostat. Je pro nás dobře, když jsme dole. Když se ještě jednou obrátíme k tomu krásnému 116. Žalmu, čteme v 6.verši: „Znuzen jsem byl, a spomohl mi.“ Když jsme přivedeni dolů, když naše pýcha je sehnuta, tehdy nás On může vysvobodit. Jakmile se Jonáš dostal na samé dno, řekl: „*Až k spodkům hor dostal jsem se, země závorami svými zalehla mi na věčnost.*“ A potom ihned čteme: „*Ale ty jsi vyvedl život můj z jámy, Hospodine, Bože můj.*“ Jonášova pýcha byla zlomena; byl tak daleko dole, jak se jen mohl dostat. A *tehdy* Hospodin, jeho Bůh, *vyvedl* jeho život z jámy. Ty, milý křesťanský čtenáři, jsi velice pravděpodobně zakusil něco takového sám, neboť „aj, všechno to dělá Bůh silný dvakrát i třikrát při člověku“ (Job 33,29). Kéž nám Pán pomůže, abychom se před Ním skutečně pokorili, aby nás On mohl vyvést nahoru!

* * *

„Když zeslábla ve mně duše má, na Hospodina jsem se rozpomínal: a modlitba má přišla k Tobě do tvého svatého chrámu.“

Ve dnech, kdy se mu dobře dařilo, ve dnech své pýchy a svévole, Jonáš zapomněl na Hospodina, nebo bychom snad mohli říci, že si Ho nevšímal. Ale *nyní*, když na něho přišla vlnobítí a vlny, když ho vody obklíčily až k duši, *nyní*, když byl dole u spodků hor, když byl naprosto bez naděje, řekl: „*Země závorami svými zalehla mi na věčnost.*“ Nyní jeho duše zeslábla. Neměl žádné útočiště, žádnou naději v člověku, nebyl tu nikdo, ke komu by se mohl obrátit. *Nyní* se rozpomenul na Hospodina *a modlil se*. Nebyla tu žádná jiná naděje, žádné jiné východisko, nemohl činit nic jiného, *a tak se modlil*. Nejen že se modlil, ale z tohoto zvláštního „modlitebního pokojíku“ vystupovala víra a skrze víru mohl vidět přímo do „tvého svatého chrámu“, k němuž již hleděl, a spatřit, že jeho modlitba vešla dovnitř, přímo za oponu, do samé Boží přítomnosti.

Snad jsme všichni okusili trochu z této Jonášovy zkušenosti. Snad

každý z nás se někdy snažil zařídit si své věci sám, a když nám všechno ztroskotalo a my jsme byli v koncích, když v nás naše duše slábla a my jsme neměli žádné východisko, žádnou naději, žádný plán, potom jsme se „rozpomenuli na Hospodina“. Potom jsme se modlili. Nezasluhovali jsme obdržet vyslyšení své modlitby, když byla vyvolána takovými krajními okolnostmi, ale díky Bohu, shledali jsme stejně jako Jonáš, že *i tehdy* „přišla k tobě do tvého svatého chrámu“.

* * *

„*Ti, kteří ostříhají klamných marností (nebo: „marných model“), opouštějí svoji milost“ (přel.).* Možná že se Jonáš díval na námořníky, když volali jeden každý k svému bohu a skláněli se před marnými modlami, modlíce se k nim a hledající od nich pomoc. Asi se ho to v té chvíli příliš nedotýkalo. Člověk si na takové věci zvykne. Zpíváme, že „pohané se ve své slepotě klanějí dřevu a kameni“, a vůbec nás to nerozrušuje. Nyní, v samé přítomnosti Hospodina, svého Boha, je sama myšlenka na takovouto věc Jonášově duši krajně odporaná. Viděl to vše v pravém světle. Neřekl: „Nezáleží na tom, jak se klanějí, jen když jsou upřímní.“ Ne, skutečně ne! Znal plně ošklivost toho a volá: „Ti, kdo ostříhají marných model, opouštějí svoji milost.“ Jonášovi se dostalo takové milosti, že myšlenka na opak, na ty, kdo ostříhají marných model, místo aby se rozpomínali na pravého Boha, ho přivedla k tomu, že si uvědomil, jak zcela rozdílný je výsledek. Milost je zde pro všechny, jen když se obrátí k Hospodinu. A ať se nikdo neklame myšlenkou, že marné modly, a vůbec nezáleží na tom, jak upřímní jsou jejich ctitelé, by mohly hříšníkovi přinést milost. Jakou knihou o milosti je Kniha Jonáše! Milost pro Jonáše samého, milost při více než jedné příležitosti! Milost námořníkům, milost lidem a zvířatům v Ninive!

„*Já pak s hlasem díkčinění obětovati budu tobě; což jsem slíbil, splním.*“

Víra se stává smělejší; Jonáš nyní mohl říci, že přece ještě bude obětovat Hospodinu s hlasem díkčinění. Jak vůbec v to mohl doufat,

když byl stále ještě v břiše ryby? Jedině vírou. Touto obětí díkčinění je „oběť pokojná“, ačkoliv je též nazývaná „obětí díkčinění“. Byla to dobrovolná oběť líbezné vůně Hospodinu. Čteme o ní ve 3. Mojžíšově 3 a 7,11-21 a 28-36, kde ve 12. verši nalézáme, že je nazvaná „obětí díkčinění“ (kralický překlad: „oběť chvály“). Je to zvlášť krásný pohled na Kristovu oběť. Shledáváme, že v této oběti měl nejprve Bůh Svůj zvláštní podíl. Kněz, který ji obětoval, měl také svůj díl. Aron měl svůj díl, byl tu též díl pro Aronovy syny a člověk, který oběť obětoval, měl také svůj díl. Když obětuujeme oběť díkčinění, tu nejen v ní nalézá Bůh sladkost a libou vůni a má pro sebe Svůj zvláštní díl; ale Kristus jako Velekněz a Kristus jako Ten, který se obětoval, v ní má také Svůj díl. Rodina Aronova, svatí Boží zde na zemi – ti také obdrží díl; a ten, kdo oběť díkčinění obětoval, má také v této oběti díl. Kéž každý z nás častěji přichází s obětí chvály a díkčinění!

Jonáš mohl říci s vítězoslávou, i když byl stále dole v břiše ryby: „Což jsem slíbil, splním.“ To je skutečná víra. Námořníci také činili sliby, takže tu byl zvláštní díl pro Pána jak od Jonáše, tak i od nich; a tak Pán ještě jednou obrátil hněv člověka ke Svě vlastní chvále. Ještě jednou ze sžírajícího vyšel pokrm a ze silného vyšla sladkost (Soudců 14,14).

Je to něco obzvláště krásného, když vidíme, jak Jonášova víra během modlitby rostla. Není tomu často tak? Do přítomnosti Páně přicházíme v modlitbě často tak smutní a obtížení, že umíme přijít jen se vzdycháním, jež nemůže být vysloveno; ale když se modlíme a oko víry se obrací vzhůru a proniká vlnobitím a vlnami a bouření zde dole, můžeme vidět přímo do jasného světla Jeho přítomnosti. Kolik svatých, jejichž duše byla snížena, mohlo, když se modlili, říci: „*Ještě Ho budu chválit*, který je zdraví tváři mé a Bůh můj“ (Žalm 42,12 – přel.).

Potom přichází, abychom tak řekli, vyvrcholení celé modlitby. Jedno krátké zvolání:

„SPASENÍ JE HOSPODINOVO.“

Je to velká věc, když se tomuto naučíme. Potom odstoupíme od člověka, jehož dech je v jeho chřípích. Obrácen k Bohu, bez naděje

z jiného pramene, sám v temnotě a tichu se Jonáš naučil jedné z nehlubších a největších lekcí, které se kdy člověk může naučit – totiž že „*spasení je u Hospodina*“. Kéž Pán milostivě pomůže tobě i mně, milý čtenáři, abychom z této lekce znali vždy více a více: jako vždy lépe a lépe se učíme znát Jeho.

Co následovalo po tomto velkém a radostném zvolání? Co následovalo poté, když jsme se naučili této lekci a zrak byl upřen pryč od nás samých, pryč od člověka a obrácen k Hospodinu samému?

„*Rozkázal pak Hospodin rybě té, i vyvrátila Jonáše na břeh.*“ Když se Jonáš naučil, že spasení je Hospodinovo, Hospodin spasení přinesl. A jakým způsobem toto spasení vykonal? Slovem. Řekl, a ryba poslechla. Už předtím jsme viděli, jak bouřlivý vítr poslechl Jeho slova jak v tom, že se zvedl, tak i že se utišil. Nyní vidíme, že velká ryba je stejně tak poslušná. Jediným neposlušným v této Knize byl Jonáš, člověk, Boží nejvyšší stvoření, člověk, který byl Božím služebníkem a prorokem; a přece se odvážil neposlechnout. Nyní Hospodin rozkázal rybě, a ta poslechla. To vše nám připomíná to, jak Hospodin jako Člověk na zemi mohl říci bouři: „Umlkni a upokoj se!“ nebo přivést hojnost ryb do Petrovy sítě anebo jednu rybu s penízem v ústech na Petřův háček. Jeho sláva vyzařuje ze Starého i z Nového zákona. On je tentýž – a jak podivuhodná milost to je, že ON, jehož sláva je tak jasná a tak veliká, se pro nás sklonil tak nízko!

Toto slovo k rybě nám připomíná 29. Žalm, který byl Jonášovi bezpochyby známý. Možná že to přineslo útěchu a naději jeho duši, když dole u spodků hor si vzpomněl, že „Hospodin nad potopou seděl a sedí Hospodin jako král na věky“ (Žalm 29,10). Asi nebudeme moci uzavřít své úvahy o této obdivuhodné kapitole žádným vhodnějším způsobem, než citováním několika veršů z tohoto majestátního Žalmu.

„*Hlas Hospodinův nad vodami. Bůh silný slávy hřímání vzbuzuje, Hospodin nad vodami mnohými. Hlas Hospodinův mocný, hlas Hos-*

podinův s velebností. Hlas Hospodinův láme cedry, rozráží Hospodin cedry Libánské. A činí, aby skákali jako telata, Libán a Sirion, jako mladý buvol. Hlas Hospodinův rozkřesává plameny ohně. Hlas Hospodinův působí, aby se trásla poušť. Hospodin působí, aby se trásla poušť Kádes. Hlas Hospodinův to činí, že laně plodu pozbývají, obnažuje i lesy; a v chrámě jeho vše říká: Sláva! Hospodin nad potopou seděl a sedí jako král na věky. Hospodin dá sílu lidu svému; Hospodin požehná lidu svému pokojem.“

Je to hlas Toho slavného – Jeho hlas jako Dobrého pastýře – který jsme se naučili znát a milovat. Pomož nám, Dobrý pastýři, abychom Tě vždy následovali, abychom vždy slyšeli Tvůj hlas.

Kapitola 3 – Jonáš káže

Písmo často mlčí, když bychom si přáli, aby mluvilo. Takovým údobím je mezera (můžeme-li užít tohoto slova) mezi druhou a třetí kapitolou Jonáše. Jak bychom si přáli vědět, *kde* ta velká ryba vyvrhla Jonáše. Vrátil se po své zvláštní a smutné zkušenosti domů do Gethefer? Přišel podruhé daný Boží rozkaz ihned poté, co byl Jonáš vyvržen z ryby, anebo tu byla nějaká, možná značná doba mezi tím? Ani na jednu z těchto otázek nemůžeme odpovědět; a je pro nás zbytečné se na to ptát, jakkoli rádi bychom to věděli. Víme, že Bůh nám ve Svém Slově řekl vše, co chtěl, abychom věděli, a my se často z Božího mlčení učíme stejně tak, jako z toho, co nám zjevuje.

Možná že v tomto případě je náš zrak co nejvíce udržován u Božího uloženého úmyslu poslat varování velkému a zlému městu Ninive. Selhání člověka ani selhání Božích vlastních služebníků nemůže Pána odradit od Jeho úmyslů milosti. Jaká útěcha pro naše duše je v této myšlence. Ne že by nás měla učinit bezstarostnými, to vůbec ne. Jonáš se jistě této lekci naučil. Naopak, měla by nám dát hlubší a plnější důvěru v Toho, jemuž důvěřujeme a sloužíme, když si uvědomíme, že to dílo je Jeho, že závisí na Něm a že On určitě Svě úmysly vykoná. I když my selžeme, On nikdy!

„I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi po druhé, řkoucí: Vstaň, jdi do Ninive, města toho velikého, a kaž proti němu to, což já poroučím tobě“ (Jonáš 3,1.2).

Můžeme jistě věřit, že Jonášova mysl byla velmi pokorná, když se viděl vyvržený na pobřeží, opět zdrav na pevné zemi. Těžko můžeme pochybovat o tom, že byl zcela hotov splnit to, co slíbil obětovat. Bylo jeho slibem, že půjde tam, kam ho Bůh pošle? Na tuto otázku nemůžeme odpovědět. Když si vzpomeneme na případ Jana Marka v Novém zákoně, jiného služebníka Páně, který se odvrátil od služby, již přijal; a když si uvědomíme, že ten byl zjevně postaven mimo tu službu po dobu možná dvaceti let, tu plněji vidíme vážnost Jonášova jednání v očích jeho Mistra.

My, kteří jsme se možná také odvrátili od nějaké služby, která nám byla dána, můžeme v prvním verši třetí kapitoly Jonáše nalézt bohatou zásobu útěchy. I když Boží milost vysvobodila Svého chybujícího služebníka od hrozné smrti, která mu hrozila, kdo by mohl očekávat, že mu Pán dá druhou příležitost, aby vykonal tuto službu, když již jednou byl obdařen výsadou, aby ji pro Něho mohl vykonat? Taková je Boží milost. Nejen že Pán zachránil Svého služebníka od smrti, ale trpělivě ho vyučoval lekcím, které potřeboval, a potom ho zachránil, odpustil mu a skrze tyto nové lekce ho vystrojil plněji než předtím; a Pán ho vyslal ještě jednou s tímž poselstvím, které předtím odmítl nést.

Nemohu jinak, než si myslet, že tato nevýslovná Boží milost, která mu byla ukázána v jeho opětném vyslání, se jistě dotkla Jonášova srdce. Myslím si, že v jeho hlubokém pokání prošla jistě jeho hlavou mnohokrát myšlenka: „Ach, jak rád bych ukázal, že mé pokání je pravé, kdybych jen ještě jednou měl příležitost jít s poselstvím, které jsem předtím zamítl.“ Marek, pochybivší služebník, se stal užitečným služebníkem: a Jonáš, ten neposlušný služebník, se stal poslušným. Mistr je v obou případech přijal zpět a dal jim ještě jednou příležitost, aby pokračovali ve službě, kterou předtím zamítl. Myslím si, že většina služebníků téhož Mistra dnes může brát útěchu a naději a povzbuzení od těchto dvou chybivších služebníků, o nichž jsme právě uvažovali.

„Jonáš... volal...: Po čtyřicíti dnech Ninive vyvráceno bude.“

Poselství je téměř úplně stejné. Předtím bylo:

„Vstaň, jdi do Ninive, města toho velikého, a volej proti němu, neboť jest vstoupila nešlechtnost jejich před obličej můj.“

Nyní poselství zní:

„Vstaň, jdi do Ninive, města toho velikého, a kaž proti němu to, což já poručím tobě.“

Toto poselství je trochu více strohé, bez vysvětlení důvodu varování, jako tomu bylo prvně. Prorok se ukázal být nehodný této důvěrnosti sdělení, kterou obsahoval první rozkaz. Je to něco podobného jako v Žalmu 103,7: „Znamé učinil Mojžíšovi cesty své, synům Izraelským skutky své.“ První poselství mluví o Božích „cestách“ a dalo vysvětlení pro Jeho „skutky“. Podruhé nebylo žádné takové vysvětlení dáno a je jenom vyžadována prostá, bezpodmínečná poslušnost. Tak to bylo správné. V této prosté, bezpodmínečné poslušnosti prorok chybil: a druhá příležitost, která je mu dána, je zkouškou, zda poslechne, aniž by mu byl řečen důvod.

Jak důležitá jsou pro nás poslední slova tohoto verše: „Kaž proti němu to, což já poručím tobě.“ Jak často ti z nás, kdo kázají, jsou pokoušeni kázat to, co se *nám* líbí. Pán možná v minulosti dal Svě požehnání pro některé předměty a my rádi kážeme z nich, místo abychom naslouchali, co On nám snad nařizuje kázat. Jsou tací, kteří mají určité předměty a užívají je vždy znovu a znovu; uspoří to možná ono cvičení duše, které by nový předmět vyžadoval. Jsou jiní, kteří to mají za svoji chloubu, že nikdy nekážou totéž kázání dvakrát. Jak rozdílné to je od Jonáše, který měl jen jedno kázání a kázal je znovu a znovu. „To, což Já poručím tobě“, zahrnuje všechno pro každého kazatele dnes. Kéž nám Pán dá to klidné slyšící ucho, které je hotovo naslouchat jak Jeho rozkazu o předmětu, tak i Jeho rozkazu o místu.

„Tedy vstav Jonáš, šel do Ninive podle slova Hospodinova“ (Jonáš 3,4).

Nyní zde nebylo žádné váhání. Vůbec nevznikla otázka, zda chce jít, či nechce jít. Přijal rozkaz, aby šel, a on šel. Tak by to mělo být. Neříká, tak jako my jsme někdy náchylní to říkat: „Já nemám k tomu schopnost. Nejsem hoden takového vysokého a svatého úkolu. V minulosti jsem tak těžce padl, pošli někoho jiného.“ I Mojžíš měl

takovéto myšlenky, ale ty se Bohu nelíbily. „Kdo mluví o sobě, hledá svou vlastní chválu.“ A skutečně, při všech takovýchto výmluvách jsou naše oči a naše myšlenky upřeny na vlastní „Já“. Je třeba, abychom měli oko upřeno na Boha samotného. Jestliže *On* nás posílá, je vše dobré; potom můžeme radostně jít bez obav nebo otázek. Ale běda tomu, kdo běží neposlán. Pán musí o jiných prorocích říci: „Neposílal jsem těch proroků, ale sami běželi. Nemluvil jsem k nim, avšak oni prorokovali“ (Jeremiáš 23,21). Varujme se takového díla, konaného ve jménu Páně! My všichni potřebujeme vztáhnout toto varování sami na sebe!

„Bylo pak Ninive město velmi veliké, cesty tři dnů“ (Jonáš 3,3). „Bylo to město velké rozlohy s mnoha obyvateli; a bylo střediskem hlavního světového obchodu. Bylo to „město krvavé“ (kralický překlad: „vražedné“), „všecko lži a ukrutenství plné“ (Nahum 3,1). Loupilo okolní národy a prorokem Nahumem je přirovnáno k rodině lvů, kteří „naplňují loupeží jeskyně své, a peleše své tím, co nahonili.“ V této době bylo silně opevněno; jeho kolosální hradby, asi sto stop vysoké, s patnácti sty věží, vzdorně hleděly na nepřitele“ (Bible Handbook, Agnus). Prý mělo asi šedesát mil po obvodu.

„A počal Jonáš jíti po městě cestou dne jednoho a volati, pravě: Po čtyřiceti dnech Ninive vyvráceno bude“ (Jonáš 3,4).

Dlouhá a únavná cesta z Kanánu do Ninive je celá za ním. Víme, že Ezdrášovi to trvalo asi čtyři měsíce, aby vykonal velice podobnou cestu (Ezdráš 7,9), a můžeme mít za to, že Jonáš byl na cestě také přibližně takovou dobu. Jakákoliv podrobnost je vynechána, vskutku, není zde o cestě ani zmínka. Je to, jako kdyby Duch Boží měl před sebou jenom jeden předmět, totiž mluvit o varování poslaném městu Ninive; služebník a jeho zkušenosti, to vše je drženo mimo dohled.

Můžeme sledovat Jonáše, jak vstupuje do tohoto velkého města. Nádherné paláce, okřídlení býci a ostatní divy toho starého města nejsou jenom bajkami – můžeme je dnes vidět ve světových mu-

zeích. Socha okřídleného býka na obrázku kázícího Jonáše je vzata z fotografie vyobrazení téhož býka, o kterém můžeme předpokládat, že se na něj Jonáš díval a v jeho stínu možná kázal. Jonáš byl statečný muž, když krácel tímto velkým městem a provolával své jedno varování o zkáze. Představ si ho, jak jde ulicemi a volá: „Po čtyřiceti dnech Ninive vyvráceno bude.“ Určitě se shromáždí zástup a on se možná zastaví u stupně nějakého domu, postaví se naň, aby byl výše než oni, a slavnostně opakuje to děsivé poselství od Boha. „Po čtyřiceti dnech Ninive vyvráceno bude.“ Nevíme, zda dodával tu část, která mu byla řečena v prvním poselství, jež přijal: „...neboť jest vstoupila nešlechtnost jejich před obličej můj.“ Ale víme, že lid Ninive uznal spravedlnost a oprávněnost i vážnost poselství: úplně porozuměli, že jejich hříchy jsou příčinou příchodu zkázy. Nebyla tu žádná lehkovážnost, žádné posmívání anebo pronásledování tohoto podivného muže. Nesla snad jeho tvář známky těch tří dnů pobytu v břiše ryby? Bezpochyby ano, a můžeme předpokládat, že tyto dny zanechaly svoji stopu na celém jeho chování. Po takové zkušenosti tu nemohlo být žádné žertování. Nebylo tu žádné úsilí učinit kázání pro posluchače přitažlivým; nepotřeboval hudbu nebo řečnické umění; nežádal si krásnou budovu, kde by kázal. Jeho kázání bylo možná nejkratším, jaké kdy bylo kázáno, ale bylo velice účinné: bylo jím obráceno celé město. Jeho halou pro kázání byly ulice Ninive a její střechou byla klenba nebe; ale *všichni*, od krále na trůnu až ke zvířatům ve městě, slyšeli a byli tím zasaženi. Ach, kéž bychom my, moderní kazatelé, byli svými způsoby Jonášovi více podobní. Asi kdybychom hlouběji uskutečnili to, co to znamená být s Kristem mrtvi a s Ním vzkříšení, bylo by to více vidět v našich cestách – ano, i v našich tvářích: a naše poselství by asi mělo větší váhu, než se často zdá mít.

* * *

Je pozoruhodná věc, že v Ninive byla stará tradice o podivném poslu, který se při více příležitostech objevil jako poslán od bohů a který přišel z moře. Posel z této pověsti byl pravděpodobně půvo-

dem modly Dágon, který měl hlavu lidskou a spodní část byla ryba. (Viz 1.Samuelova 5,4 – poznámka v anglickém překladu.) Hebrejské slovo „dágon“ znamená rybu. Ačkoliv tato modla byla uctívána Filistinskými, měla svůj původ se vši pravděpodobností v Asýrii, jejímž hlavním městem bylo Ninive. Je možné, že Bůh proto připustil tento příběh, který byl pravděpodobně velmi známý, aby naklonil srdce lidu Ninive k tomu, aby poslouchali proroka, jenž tak nedávno a takovým neobyčejným způsobem přišel z moře. (Viz „Ninive a jeho zbytky“ od A. H. Layarda.)

Novodobý příklad toho, jak Bůh užil starých pověstí k provedení Svých úmyslů o požehnání, můžeme vidět v případě příslušníků kmene Karen v Barmě, kteří byli vyučováni, aby očekávali „svého mladšího bílého bratra“, který jim přinese zpět jednu dlouho ztracenou knihu. Když se tak stalo, byli poučeni, aby přijali jak knihu, tak i ty, kdo ji přinesli. Toto byla jedna z příčin, jež vedly tak mnohé Kareny k tomu, aby se stali křesťany.

„Tedy uvěřili Ninivitští Bohu (nebo: „v Boha“) a vyhlásivše půst, oblékli se v žíně, od největšího z nich, až do nejmenšího z nich. A jakž došla ta řeč krále Ninivitského, vstal s trůnu svého, složil s sebe oděv svůj, a přioděv se žíní, seděl v popele“ (Jonáš 3,5-6).

Jaké slavné verše! Jaký skvělý výsledek toho krátkého kázání! To vše nastalo, poněvadž lid Ninive „uvěřil Bohu“. Vzali Ho za slovo. Kdyby tak lid Číny a lid Británie a lid ostatních zemí chtěl učinit totéž dnes! Žel, nejvážnější poselství od Boha jsou dnes ponechávána bez povšimnutí a odhazována stranou, jako kdyby neměla žádnou důležitost. Smutná, velmi smutná pravda dnes je, že lidé nevěří Bohu a v Něho ani v Jeho Slovo. Toto vážné poselství do Ninive bylo prvním ze tří varování, která jim Bůh poslal. Na druhé, skrze Nahuma, snad asi o sto padesát let později, a na třetí, skrze Sofoniáše, několik let po Nahumovi, nebyl tímto pyšným a mocným městem brán zřetel. Víme, že soud, který tak dlouho hrozil a tak dlouho byl odkládán, nakonec přišel se vši hroznou plností tak, jak byl přesně předpověděn v Písmu.

Není to snad trochu obraz měst dnes? Kolik varování poslal Bůh ve Své milosti našim provinilým zemím; a jak málo jsme napodobili lid Ninive! Kéž by dnes města Evropy, Asie a Ameriky uvěřila Bohu,

uvěřila Jeho Slovu a obrátila se k Němu tak, jako král a lid toho mocného pohanského města kdysi! Jistě zrovna tak, jako prostá víra u lidu Ninive přinesla vysvobození jejich městu, tak by jistě pravá víra v Boha a obrácení se k Němu přineslo vysvobození dnes. Nemusíme se stydět za to, že věříme Bohu. Stydět bychom se jistě měli, když Mu *nevěříme*. Půst, oblek ze žíní a popel nebylo nic, za co by se měli stydět. Stydět se měli za své hříchy. Díky Bohu za dny modlitby, které někteří vládci v různých národech vyvolávají. Kdyby tyto dny modlitby byly doprovázeny hlubokým pokáním a pokořením, jako to bylo jasně vidět v Ninive, jak mnohem větší vysvobození by nám Bůh s radostí dal.

Rád si představuji krále Ninive. Podívej se, jak se skloněnou hlavou sestoupil ze svého trůnu. Věděl velmi dobře, že on i jeho lid si tento soud zasluhují. Podívej se, jak odložil svůj oděv a sňal korunu. Víme, že jeden hříšník, který činí pokání, působí radost před anděly Božími. A jakou radost muselo způsobit v onen den chování toho pohanského krále, jehož jméno ani neznáme. A ani to nebyl jen král sám. Byli to všichni obyvatelé Ninive. Kolik jich bylo, to nevíme, ale víme, že tam bylo sto dvacet tisíc malých dětí, příliš malých na to, aby rozeznaly svou pravou ruku od levé. I tito maličcí se oblékli žíní. Jaká radost musela být v nebi při pohledu na ty stovky tisíců v Ninive, postících se a oblečených žíní, aby ukázaly před Bohem hloubku svého pokání! Ach, kéž by dnes naši vládcové a my, jejich lid s nimi, následovali příkladu Ninive!

*   *   *

Ani to nebylo všechno. Slyšte toho velkého a moudrého krále:

„A dal provolati a oznámiti v Ninive z usouzení královského i knížat svých, takto rka: Lidé i hovada, volové i ovce, neokoušejte ničeho, nepaste se, ani vody nepijte. Ale přiodějte se žíněmi lidé i hovada a volejte k Bohu horlivě, a odvrát' se jeden každý od cesty své zlé, i loupeže, kteráž jest v rukou jeho. Kdo ví, neobráti-li se a nebude-li želeťi toho Bůh; neodvrátí-li se, pravím, od prchlivosti hněvu svého, abychom nezahynuli.“

Oblečení žíněmi a půst byly dobré jako vyjádření skutečnosti jejich hlubokého pokání; ale v Božích očích mělo toto napomenutí krále jistě větší důležitost: „Odvrat’ se jeden každý od cesty své zlé, i loupeže, kteráž jest v rukou jeho.“ Toto mocné dílo v Ninive započalo vírou, ale víra bez skutků je mrtvá. Tento lid Ninive měl správný pořádek: nejprve víra, potom skutky. Kdyby Bohu nevěřili, nečinili by pokání. Víra způsobila pokání. Předtím si ti lidé žili svým normálním zlým životem a byli s tím spokojeni – „nebyli o nic horší než ti ostatní“ – tak by možná řekli; ale když slyšeli o zkáze, že stojí těsně před nimi, uvěřili. Ve světle přicházejícího soudu viděli své jednání ve vší jeho ošklivosti tak, jako je viděl Bůh. Nebylo tu žádné omlouvání se, ale naopak zaujali postavení na Boží straně proti sobě samým. Ale právě to je ve skutečnosti pokání.

První přišla *víra*, potom *pokání*, a skutečnost pokání je ukázána půstem, oděvem ze žíní a popelem u všech, od největšího až k poslednímu. Ano, dokonce i zvířata v Ninive nosila žíně v těchto dnech, a Bůh se o zvířatech zmiňuje, když udává Jonášovi Svě důvody pro to, že prokázal provinilému městu milost.

Potom, po *pokání*, či spíše bychom měli říci, že jako *součást pokání*, přišel ten obdivuhodný obrat od jejich zlých cest spojený s rozkazem: „A volejte k Bohu horlivě (mocně).“ Bůh řekl, že křik Sodomy a Gomory byl veliký (kralický překlad: „rozmnožen jest“ – 1.Mojžíšova 18,20), ale to byl křik, který přivolał soud. Jak rozdílné bylo toto mocné volání, které vycházelo vzhůru z téměř milionu srdcí a jazyků v Ninive. Jakou hudbou muselo být toto volání pro nebe! Vzpomenete si, že žádným způsobem to nebylo první „volání“ o pomoc, o kterém čteme v této malé Knize. Už jsme viděli pohanské námořníky volat k jejich falešným bohům a viděli jsme, jak neúčinné bylo takové volání. Viděli jsme je říkat Jonášovi, aby volal ke svému Bohu, „snad ten Bůh rozpomene se na nás, abychom nezahynuli“ (kapitola 1,6). Slyšeli jsme, jak Jonáš sám říká: „Z soužení svého volal jsem k Hospodinu ... a vyslyšel jsi hlas můj.“ (kapitola 2,3) – a opět: „I přišla k tobě modlitba má do chrámu svatého tvého“ (kapitola 2,8).

Slyšeli jsme tytéž pohanské námořníky, jak mocně volají ne ke svým falešným bohům, ani ne k Bohu Jonášovu jako k nějaké ne-

známé Bytosti, ale slyšeli jsme to volání: „Prosíme, ó Hospodine, abychom nezahynuli pro smrt člověka tohoto, aniž na nás vyhledávej krve nevinné; nebo ty, ó Hospodine, jakž chceš, tak činíš“ (Jonáš 1,14). Každé z těchto volání bylo slyšeno a byla na ně dána hojná odpověď. Mělo by být přehlédnuto toto velké volání z Ninive od krále a všech jeho poddaných? To je nemožné! Boží slovo říká, a to jak ve Starém zákoně, tak v Novém zákoně: „Kdož by koli vzýval jméno Hospodinovo, vysvobozen bude“ (Joel 2,32 – citováno v Římanům 10,13). A slyšte opět: „Opusť bezbožný cestu svou a člověk nepravý myšlení svá, a nechť se navrátí k Hospodinu, i slituje se nad ním, a k Bohu našemu, neboť jest hojný k odpuštění“ (Izaiáš 55,7). Jaký pěkný obraz k tomuto verši nám dává město Ninive; a jak pravdivými by shledali tato slova ti lidé, kteří jsou dnes v takové nouzi, jen kdyby je chtěli vyzkoušet.

„I viděl Bůh skutky jejich, že se odvrátili od cesty své zlé, a lítost měl Bůh nad tím zlým, kterěz řekl učiniti jim. A neučinil“ (Jonáš 3,10).

„Bůh viděl jejich skutky.“ – „Víra bez skutků je mrtvá“ (Jakuba 2,26). Cožpak Bůh nejprve neviděl jejich víru? Jistěže ano, ale *skutky* byly pro všechny lidi viditelným svědectvím jejich víry. My všichni bychom si měli dobře všimnout tohoto verše. Příliš často se spokojujeme tím, že řekneme: „Mám víru.“ (viz Jakuba 2,14) – a otázka, již klade Bůh, je tato: „Co prospěje, bratří moji, praví-li se kdo víru mítí, a nemá-li skutků? Zdaliž jej ta víra může spasiti?“ Věřím, že každý z nás udělá dobře, když bude hledět, aby měl *skutky*, které prokáží naši *víru*. Listy Římanům a Galatským činí naprosto jasným to, že člověk je v Božích očích ospravedlněn skrze víru, ne skrze skutky. „Ze skutků zákona nebude ospravedlněn žádný člověk před obličejem Jeho“ (Římanům 3,20). „Tomu pak, kdož nečiní skutků, ale věří v toho, který spravedlivého činí bezbožníka, bývá počtena víra jeho za spravedlnost“ (Římanům 4,5). „Člověk není ospravedlněn ze skutků zákona, ale skrze víru v Ježíše Krista“ (Galatským 2,16).

List Jakuba je rovněž vnuknut Bohem a naprosto jasně ukazuje, že zde *musí být skutky*. Ne proto, aby nás ospravedlnily nebo spasily (to je učiněno jenom skrze víru), ale protože pravá víra vždy nese ovoce, které je ukázáno ve skutcích. Jednou, když jsem se vracel ve-

čer z práce domů, viděl jsem plameny, vycházející ze střechy domu v jedné malé vedlejší ulici. Utíkal jsem rovně k domu, přeběhl po cestičce v zahradě a bez zaklepání jsem vběhl dovnitř a volal jsem: „Váš dům hoří!“ Jakýsi muž s cigaretou v ústech sešel po schodech dolů ke mně, podíval se na mne a zeptal se, proč dělám kolem jeho domu takový povyk. Řekl jsem znovu: „Váš dům hoří!“ Ale on tomu nevěnoval nejmenší pozornost a zřejmě si myslel, že jsem blázen. Neměl víru. O několik minut později, když zjistil, že jsem mluvil pravdu, byl velice rozčilen. Potom skutky ukázaly jeho víru. Kdyby byl věřil mým slovům, když jsem mu to po prvé říkal, kdyby tehdy měl *víru*, byl by velice rozčilen hned. Chybějící skutky prokázaly, že neměl víru.

Tak je tomu dnes. Lidé hynou na všech stranách. Chodí do kostela, mají doma Bibli a vyznávají, že věří v Boha, ale svými skutky Jej popírají, nemají skutečnou víru. Kdyby ji měli, zcela jistě by se ukázala skrze jejich skutky. „Nebo jako tělo bez ducha jest mrtvé, tak i víra bez skutků jest mrtvá“ (Jakuba 2,26). V očích svých bližních může být člověk ospravedlněn jedině skrze skutky, neboť žádný člověk nemůže vidět do srdce druhého. A tak lidé mohou soudit, zda tu je či není pravá víra, jen podle skutků. Jonáš 3,10 je příkladem města, které je ospravedlněno (z lidského hlediska) *v Božích očích* skrze skutky. Bůh sám nám dává jiné příklady, jako Abrahama a Raab.

V těchto dnech je skrze Boží nekonečnou milost často kázáno plné a jasné evangelium o spasení skrze víru v našeho Pána Ježíše Krista samého. Můžeme za to Bohu děkovat a chválit Ho; ale obáváme se, že občas není udržována rovnováha pravdy a my snadno zapomínáme, že by to s námi mělo být jako v případě Abrahamově: „Víra napomáhala skutkům jeho a ze skutků víra dokonalá byla“ (Jakuba 2,22). Rozumějme dobře: neznamená to, že jsme spaseni zčásti vírou a zčásti skrze skutky. Ne, my jsme spaseni *jenom skrze víru*, víru v našeho Pána Ježíše Krista. Ale jestliže tu je pravá víra, potom je zcela nemožné, aby tu nebyly skutky. Skutky jsou spíše vnější výsledek vnitřní víry. Víra nás zachraňuje. Skutky podávají svědectví o tom, že skutečně víru máme.

Jak krásně je toto vše znázorněno příběhem Ninive a jeho krále! Řečeno se svatou bázní: Bohu bylo naprosto nemožné učinit něco ji-

ného, než prokázat milost tomuto velkému, provinilému městu, když jeho skutky mluvily tak hlasitě o víře, jež je zrodila.

A tak ať už jde o jednotlivce, město nebo národ, jestliže tu je skutečný obrat k Bohu, jako tomu bylo v Ninive, je nemožné, aby Bůh učinil něco jiného, než aby měl milosrdenství a „hojně odpustil“. Jinak by neosvědčil Svůj charakter: „Ty jsi Bůh milostivý a lítostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství, a kterýž lituješ zlého.“

Kapitola 4 – Jonáš je velice mrzutý

Sledovali jsme v této malé knížečce rozkošné dílo Ducha Božího, jednajícího s lidmi a obračejícího je zcela zpět. Viděli jsme pohanské námořníky, jak se odvrátili od svých model k pravému a živému Bohu. Viděli jsme svévolného a neposlušného proroka, jak se obrátil od své cesty na západ do Tarsis a byl připraven a učiněn ochotným jít směrem opačným – do Ninive. Viděli jsme krále a lid Ninive obrátit se od jejich zlých cest a v hlubokém pokoření a pokání hledat Boha, který k nim Jonáše vyslal.

Tyto tři milé kapitoly, o nichž jsme uvažovali, jsou nám jako pozvání od Pána samého řkoucího: „Spoluradujte se se mnou, neboť jsem našel to, co jsem byl ztratil.“ Jestliže naše srdce jsou sladěna s radostí nebes, co potom můžeme dělat jiného, než se velice radovat při pohledu na tolik pokání činících hříšníků!

Potom přichází čtvrtá kapitola. Zdá se být hrozným „rozladěním“, takže přirozené myslí se může zdát zcela na nepravém místě a úplně špatným zakončením takovéto knihy. To jsou myšlenky přirozenosti; a když budeme zvažovat tuto krátkou kapitulu, která uzavírá naši Knihu, jistě budeme nuceni vyznat, že Boží milost, jíž celá tato kniha září, zde svítí téměř ještě jasněji než v které jiné části. Kéž Pán otevře naše oči, abychom viděli Jeho samého, když budeme uvažovat o těch několika málo posledních verších tohoto milého příběhu!

Jak jsme poznamenali, byly kapitoly, které jsme dosud měli před svými očima, pozváním od Pána samého, abychom se s Ním radovali z pokání činících hříšníků. Mysleli bychom, že ze všech těch, kdo jsou povoláni sdílet tuto radost nebe, se nejvíce bude radovat prorok

Jonáš sám. Očekávali bychom, že jeho ústa budou naplněna smíchem a jeho jazyk zpěvem, když viděl Boží milost – tu milost, která obrátila jeho vlastní hřích k takovému požehnání, že celá posádka lodi se obrátila k Pánu. Potom, přes všechno jeho selhání, Pán poctil Svého služebníka tím, že z něho učinil prostředek k obrácení celého velkého města k pravému a živému Bohu. Jistě měl být šťastným člověkem. Avšak tak tomu nebylo.

„*I mrzelo to Jonáše velmi, a rozpálen byl hněv jeho.*“ – „Velice mrzutý a hněvivý“, jaký to stav proroka Hospodinova, toho, kdo právě byl nástrojem v ruce Hospodinově pro takové mocné dílo! Proč byl Jonáš tak velice mrzut? Proč byl rozpálen jeho hněv? Je smutné, velice smutné to říci, že to bylo kvůli Hospodinu samému. Proč byl mrzutý a hněvivý? Bylo to proto, že Hospodin nezkazil město Ninive, protože Hospodin prokázal milost a milosrdenství těmto pokání činícím hříšníkům.

Jestliže někdy nějaký člověk potřeboval milost a milosrdenství od Hospodina, byl to Jonáš sám, když byl dole v břiše velké ryby. Milost a milosrdenství mu byly prokázány, ale jemu nyní bylo proti mysli, že ostatní by měli obdržet to, co on sám tak velice potřeboval a co mu bylo tak štědře dáno.

Připomíná nám to staršího syna v Ev. Lukáše 15: „*I rozhněval se, a nechtěl vjíti.*“ Rozhněval se na koho? Na svého otce. A proč se tak rozhněval? Poněvadž přijal zpět jeho pokání činícího bratra a neřekl ani slovo o jeho hříších – ukázal milost a milosrdenství namísto soudu. A tak se starší bratr rozhněval a nechtěl vjíti. Snad si myslel, že urazí svého bratra, ale ve skutečnosti urážel svého otce.

Milí přátelé, nevidíme v těchto dvou mužích obraz nás samých? Nevíte o nějakém bratru, jenž se rozzlobil a nechtěl jít do shromáždění kvůli něčemu, co neschvaloval? Možná že tím zamýšlel ukázat, že je velmi mrzutý a hněvá se na některého ze svých bratří, ale ve skutečnosti urážka mířila na jeho Pána. Kdo je středem? Kdo nás přitahuje do shromáždění? Jsou to naši bratři, anebo Pán?

Celý výjev je tak smutný a tak podivný, a přece, když se podíváme do vlastních srdcí, víme velmi dobře, že tato čtvrtá kapitola Knihy Jonáše je zcela životně pravdivá. Jonáš cítil, že jeho pověst proro-

ka je pryč. Předpověděl, že ve čtyřiceti dnech bude Ninive zkaženo, a nyní Bůh litoval zlého, které řekl, že učiní, a neučinil. A Jonášova slova se nesplnila. Jak často jsme my byli mrzutí, hněviví a rozmrzelí (stejně jako Jonáš) kvůli věci, kterou Bůh sám dovolil v našem životě, a my jsme cítili, že se dotýká naší pověsti. Když upírám oči na sebe, pryč od Boha, jak velmi velkým se v mých očích stává mé „Já“.

Slyšte Jonášovu modlitbu a počítejte, kolikrát mluví o sobě: „*Pročež modlil se Hospodinu a řekl: Prosím /já/, Hospodine, zdaliž jsem /já/ toho neřekl, když jsem /já/ ještě byl v zemi své? Protož jsem /já/ pospíšil utéci do Tarsis; nebo jsem /já/ věděl, že jsi ty Bůh milostivý a lítostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství, a kterýž lituješ zlého. Nyní tedy, ó Hospodine, /já/ prosím, vezmi duši mou ode mne; nebo lépe jest mi umřítí, nežli živu býti.*“ Desetkrát mluví o sobě. Jak nám zde prorok znovu připomíná staršího bratra v Ev. Lukáše 15: „Aj, tolik let /já/ sloužím tobě, a nikdy jsem /já/ příkázání tvého nepřestoupil, avšak nikdy jsi mi nedal kozelce, abych /já/ s přáteli svými vesel pobyl.“ Tentýž předmět je před nimi oběma – „Já“, to ošklivé „Já“, které zůstává při pisateli i čtenáři, stejně jako bylo při Jonášovi.

Člověk by si myslel, že takové zkušenosti, jako byly ty, jimiž Jonáš tak nedávno prošel, „vykořenily“ starou přirozenost (jako nás někteří chtějí přimět, abychom tomu věřili). Běda! Stará přirozenost byla v Jonášovi právě tak silná jako kdy předtím, a vychází na povrch v návalu špatné nálady, tak jako ty a já jsme to velice pravděpodobně zakusili na sobě samých. Vychází na povrch, aby nám řekla se vší silou a váhou Božího slova, že učení o vymýcení staré přirozenosti, učení o „bezhříšné dokonalosti“, není nic jiného než mýtus, ďáblová lež k oklamávání lidí. Jestliže kdy u nějakého člověka měl být starý Jonáš mrtev a žít jenom Jonáš nový, pak to bylo u našeho proroka; ale čtvrtá kapitola nám dává vidět, že starý Jonáš byl právě tak živý jako vždy předtím. Jsme-li upřímní, musíme doznat, že totéž je pravdou i o nás. Jonáš je mocným svědectvím pravdy slova: „Pakli díme, že hříchu nemáme, sami se svodíme“ (1.Jana 1,8).

„*I mrzelo to Jonáše velmi, a rozpálen byl hněv jeho.*“ Mrzutost a hněv nejsou příliš dobrým začátkem pro modlitbu. A tak se snad ani nemusíme divit, když slyšíme, co se Jonáš modlil. I když adreso-

val svá slova Bohu, je až příliš zřejmé, že jeho oči byly upřeny na něho samého a na to, v čem mu bylo podle jeho představ ukřivděno. Vzpomenete si, že toto není první Jonášova modlitba, kterou jsme slyšeli. Jak rozdílná byla tato modlitba od oné, která byla k Bohu vyslána z břicha velké ryby! Tehdy bylo jeho oko upřeno k Boží svatě hoře. Díval pryč od sebe k Bohu, ale nyní se dívá pryč od Boha k sobě. Možná že my jsme se modlili ve velmi podobném rozpoložení mysli. Možná že jsme šli k Bohu, abychom si stěžovali nebo žalovali, místo abychom snažně prosili. Možná že místo abychom zvedali svůj zrak k nebi, jako to činil náš Pán, když se modlil (Jan 17,1), obrátili jsme své oči dolů k sobě nebo kolem sebe ke svým bratřím, a to, co v každém případě vidíme, nás téměř jistě učiní mrzutými a hněvivými.

Podívejme se na chvíli na Jonášovu modlitbu. Jistě to byla jenom milost, která to mohla nazvat *modlitbou*, neboť uvidíme, jak málo z toho se hodilo k pravé modlitbě. Začíná: „*Prosím, Hospodine, zdaliž jsem toho neřekl, když jsem ještě byl v zemi své?*“ Toto jest otázka, ne modlitba – a je to otázka kladená Hospodinu, aby se Jonáš ospravedlnil za ten hřích a neposlušnost, které mu už přinesly tak hrozné trestání a z nichž, jak jsme se domnívali, činil skutečné pokání. Potom si všimněte slov: „*Zdaliž jsem toho neřekl, když jsem ještě byl v zemi své?*“ Nevidíme z toho přímo vyčnívat pýchu na sebe samého a na svou zemi? Jsme my nějak lepší? Kdo z nás od přirozenosti nemluví rád o sobě, neopakuje to, „co jsem já řekl“, a nedokazuje, že „já jsem měl pravdu“? Docela dobře to mohl mluvit někdo z nás místo proroka Jonáše. Jenom když si toto uvědomíme, nebudeme vůči mluvčímu tak tvrdí. A Jonáš zcela zapomněl, že přes to všechno to byla Boží země a ne jeho. Pán jasně řekl o této zvláštní zemi: „*Má jest /ta/ země*“ (3.Mojžíšova 25,23).

A co to Jonáš řekl ve „své zemi“? Proč zamýšlel utéci do Tarsis? Sám nám říká: „*Nebo jsem věděl, že jsi ty Bůh milostivý a lítostivý, dlouhočekající a hojný v milosrdenství, a kterýž lituješ zlého.*“ Jaký slavný charakter! – A jak pravdivý byl a je! Vzpomenete si, že jiný mohl říci. „*Bál jsem se tebe, ježto jsi člověk přísný*“ (Lukáš 19,21). Jak málo znal tento služebník svého Mistra! Jonáš byl pravý služebník Páně a skutečně znal charakter svého Mistra. To bylo, než se vů-

bec vydal do Tarsis. Jsme skoro nakloněni si myslet, že Jonáš učinil na sobě zkušenost o milosti a milosrdenství Páně dokonce ještě před tím, než je tak hluboce okusil v břiše ryby. Neposlušná, vzpurná a mrzutá povaha prorokova se možná projevila už před dny, o nichž nám vypráví tato knížka, a prorok se naučil hluboce a skutečně znát svého Mistra a Pána. Je dobře, když Jej takto známe; dává nám to důvěru v Něho a přivádí nás to k Němu zpět v zahanbení a bolesti, tak jako tatáž známost Mistra k Němu přivedla zpět Petra. Nikdy Jím nebudeme zklamáni, když k Němu přijdeme zpět, spoléhající se na tento Jeho charakter; a nezáleží na tom, jak velký byl hřích a selhání. Zvažme těch pět rysů a nechme je vniknout hluboko do svých srdcí:

*„Bůh milostivý
a litoštivý,
pomalý k hněvu (kralický překlad: „dlouhočekající“),
a hojný v milosrdenství,
a kterýž lituješ zlého.“*

A „tento Bůh jest Bůh náš na věčné věky“ (Žalm 48,15).

Člověk se diví, že Jonáš si přál utéci z přítomnosti takového Boha, místo aby se těšil ze záře Jeho lásky a přízně. Proč by si měl přát od Něho utéci? Jak se zdá, věděl dobře, že bude-li provinilé město Ninive činit pokání, pak také Pán bude litovat zlého a neučiní je. Na jedné straně by se neuskutečnilo to, „co já jsem řekl“ ohledně zkažení města, a Jonášova pověst jako proroka by byla dotčena. A na druhé straně může docela dobře být, že Jonášovo oko hledělo roky kupředu a vidělo již dávno napřed „svou zemi“ zpusťšenou tímtež městem, o němž se nyní nadál, že bude zkaženo. Oba dva motivy se nás velmi blízce dotýkají: ztráta pověsti a ztráta naší země by měly při každém z nás velkou váhu, a vskutku by nás pohnuly ke konání zvláštních věcí.

A tak vidíme, že Jonášova mrzutost a jeho hněv byly způsobeny Boží hojnou milostí, a protože Bůh neuvedl hrozný trest na soupeřící národ, který si Jonáš přál vidět zničený. Jestliže jsme upřímní, předpokládám, že většina z nás ví velmi dobře, že ve svých srdcích jsme se provinili stejnými myšlenkami vzhledem k národům, které soupeří s naším.

Možná že bychom měli učinit poznámku o tom, co Jonáš říká o Bohu: „Ty ... *lituješ* zlého.“ Už jsme ukázali, že *pokání* u člověka znamená „myslet znovu, zpět“ nebo změnu smýšlení, změnu mysli. Na jiném místě v Písmu (1.Samuelova 15,29) čteme: „Vítěz Izraelský klamati nebude, ani želeť; nebo není člověkem, aby měl čeho želeť.“ Co potom má Jonáš na mysli, když říká: „Ty ... *lituješ* zlého.“? Na Boží straně to neznámá změnu myšlení, ale změnu jednání způsobenou změnou myšlení na straně člověka. Bůh k člověku vysílá varování, aby člověk mohl změnit myšlení, aby mohl činit pokání, takže Bůh může změnit Své jednání od soudu k milosti. Bůh nezměnil Své smýšlení. To vždy směřovalo k milosti. „Ty jsi Bůh milostivý a lítostivý“; ale lidský hřích musí přivolat spravedlivý Boží soud, i když Bůh je pomalý k hněvu. Je zde jenom jedna cesta úniku, a tou je pokání na straně hříšného člověka. Se zřetelem k tomu vysílá Bůh varování k jednotlivcům i k národům. Jestliže tito slyší a činí pokání, může Bůh jednat podle přání Svého srdce a ukázat milost. Jestliže člověk nechce činit pokání, není jiné cesty, než že musí přijít soud.

Podívejme se dále na Jonášovu modlitbu. Pokračuje: „*Nyní tedy, ó Hospodine, vezmi, prosím, duši mou ode mne, nebo lépe jest mi umřítí nežli živu býti.*“ Toto je jediná žádost v Jonášově modlitbě – žádost, aby mohl umřít. Proč? Protože se nestalo podle jeho vůle. Svévole a zklamání ho přivedly k tomu, že toužil vzdát se svého čestného postavení proroka a služebníka Hospodinova, být Mu svědectvím dokonce i v cizí zemi; a toužil ve smrti utéci všem svým trampotám. Bylo to velmi špatné a velmi zbabělé – přesně to, co činíme *my*. Když všechny věci jdou špatně a nedaří se nám podle naší vůle a my jsme zklamaní a skleslí, potom vzdycháme a doufáme, že Pán brzy přijde a vezme nás odtud pryč do nebe. Pisatel musí vyznat, že činil totéž, co Jonáš, a čtenář velice pravděpodobně na tom není o mnoho lépe. Jestliže mu to dovolíme, jak důkladně nás meč Ducha pronikne a jak vpravdě „rozezná myšlení i mínění srdce“ (Židům 4,12)!

Jonáš není jediným Hospodinovým prorokem, jenž se v návalu zklamání modlil, aby mohl zemřít. Vzpomenete si, že Eliáš se modlil: „Již jest dosti, ó Hospodine, vezmi duši mou, neb nejsem lepší otců svých“ (1. Královská 19,4). My jsme též měli podobné myšlenky,

když jsme byli zklamáni sami sebou. Jak rozdílné to je, jestliže všechny naše naděje jsou v našem Pánu a my jsme se skutečně naučili, že „ve mně, to jest v těle mém, nepřebývá nic dobrého“.

Jak milostivý je Hospodin, ať už k Jonášovi, či k Eliášovi nebo k nám! Jistě mohl ostře pokárat Jonáše za takovou modlitbu, či za to, že do Jeho přítomnosti přišel s mrzutostí a hněvem. Jak milostivá je také Jeho odpověď, podaná otázkou: „*Jest-liž to dobře, že se tak zlobíš?*“ Jonáš učinil to nejlepší, co učinit mohl – byl zticha. Jeho ústa byla zavřena. Jak milostivě odpověděl Pán na Eliášovu modlitbu! Tentokrát Pán mlčel, a místo aby odpověděl slovy, dal Eliášovi sladký, osvěžující spánek pod jalovcovým keřem, a potom ho nasýtil chlebem pečeným na uhlí. Pekl ho snad Tentýž, jenž připravil rybu na ohni z uhlí a chléb v Ev. Jana 21? Také ho osvěžil číší vody. Tato Eliášova prosba nebyla nikdy vyslyšena, neboť místo aby vzal jeho život skrze smrt, jak si to Eliáš přál, vzal ho Pán domů ve Svém ohnivém voze, aniž by prošel smrtí. Jak jemně a milostivě odpověděl Pán *nám* v době *našeho* zklamání a skleslosti, když nám dal věci lepší, než jsme dovedli žádat nebo myslet; každý to může dosvědčit sám.

*   *   *

„*A vyšel Jonáš z města a seděl na východ proti městu*“ – (to byla strana nejvzdálenější od země Izraelské) – „*a udělav sobě tu boudu, seděl pod ní ve stínu, až by viděl, co se bude dít s tím městem.*“ Myslí, že to nejhorší, co můžeme udělat, když jsme přestali kázat, je jít a posadit se jak jen možno pohodlně, nic nedělat a čekat, až uvidíme nějaké výsledky. Naše věc je předat Boží poselství, přenechat výsledky Jemu a jít dále ve službě našemu Mistru.

Boží milost stále šla se svévolným prorokem: „*Přistrojil pak byl Hospodin Bůh břečťan, kterýž vyrostl nad Jonáše, aby zastíňoval hlavu jeho, aby ho vysvobodil od Jeho mrzutosti*“ (přel.).

Jak velmi milostivé a přívětivé je to od Hospodina, že to učinil! On vždycky zná naše složení a pamatuje na to, že jsme prach. Ráčí se

starat o naše tělesné potřeby, ať už je to odpočinkem a potravou u Eliáše, nebo stínem u Jonáše. Všimni si, že to byl Hospodin Elohim sám, kdo připravil ten břečťan. Možná že to má mluvit nejen o Jeho věrnosti a milosrdenství, ale také o Jeho síle. Nebyla to první věc, kterou Hospodin pro Svého bloudícího služebníka připravil. Připravil předtím „velkou rybu“. Poslal „vítr veliký“, a nyní připravil břečťan. Velké věci i malé věci jsou pro našeho Boha stejné. Může připravit jedno stejně tak snadno jako druhé. Jak často jsme ve svých srdcích nakloněni si říkat, že taková a taková věc je příliš veliká, než bychom mohli očekávat, že ji Bůh pro nás učiní, i když jsme se možná v malých věcech naučili Mu důvěřovat. A naopak je možné, že jsme poznali, že náš Bůh může a je ochoten v náš prospěch jednat ve věcech „velkých“, ale styděli bychom se očekávat, že Bůh se bude zabývat o nějaký břečťan – takovou příliš nepatrnou věc! Je pozhlednou lekcí se naučit, že pro Něho jsou všechny věci stejné.

„I radoval se Jonáš z toho břečťanu radostí velikou.“

Nejenže se kvůli břečťanu „radoval“, ale on se „radoval radostí velikou“, tak jako byl „velice mrzutý“ kvůli Boží milosti. Jak se těšíme z těchto časných milosrdenství, která přidávají k našemu ulehčení a pohodlí! Přepychové věci dneška jsou nám často tím, čím pro Jonáše byl břečťan – příčinou veliké radosti.

„V tom nazejtří v svítání nastrojil Bůh červa, kterýž ranil ten břečťan, tak že uschl.“ Ať jde o velrybu nebo o červa, je užito totéž slovo. Bůh je „připravil“ (kralický překlad: „nastrojil, přistrojil“) oba. Jestliže vidíme ty věci, které přidávaly k našemu ulehčení a pohodlí, vadnout a umírat, učiníme asi dobře, když uvážíme, zda to není náš milující Bůh sám, kdo pro ně připravil červa, aby pominuly. V protivenství a žhoucím slunci, v chudobě a nedostatku se můžeme naučit lekcím, jimž bychom se nikdy nemohli naučit, když se nám dobře daří a máme pohodlí.

Mělo však přijít ještě něco horšího. Uschlý břečťan a tropické slunce, to bylo dost zlé; ale nyní Bůh připravil něco navíc. *„I stalo se, že když vzešlo slunce, nastrojil Bůh východní vítr žhoucí, a bilo slunce na hlavu Jonášovu, tak že umdléval.“* Bůh „velký vítr“ na moře jen „poslal“, ale tento „východní vítr žhoucí“ byl speciálně Boží rukou připraven, aby vyučil Jonáše lekci, již by se jiným způsobem

nikdy nenaučil. Prudkost a pálivost toho větru byly Bohem odváženy a odměřeny. My se zde *též* můžeme naučit lekci, že některé z věcí, jež nazýváme „neštěstí“, jsou speciálně pro nás *připraveny* Boží rukou. Ačkoli je pravda (jako to vidíme v případě Joba), že satan také může posílat nesnáze, neštěstí a ztráty, že satan také může způsobit „velký vítr“ (Job 1,19), přece ať je to Job nebo ať je to někdo z nás, smíme všechny tyto věci brát z Boží ruky. Vždy smíme mít na paměti pravdu, že „milujícím Boha všechny věci spolupůsobí k dobrému“ (Římanům 8,28). Je také pravdou, že „všecko se děje pro nás“ (2.Korinským 4,15), a vždy smíme říci, že „všechny věci jsou od Boha“ (2.Korinským 5,18 - přel.). A tak Jonáš sám vydal svědectví, že to byl Bůh, kdo připravil jak červa, tak i východní žhoucí vítr. A my jistě smíme věřit, že přišel čas, kdy obojí přijal z Boží milující ruky a děkoval Mu za to.

Je snad dobré si všimnout, jak je v této malé knížce popsána Boží činnost:

„Stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi ...“ (1,1)

„Hospodin poslal vítr veliký ...“ (1,4)

„Hospodin připravil velkou rybu ...“ (2,1)

„Hospodin rozkázal rybě té, i vyvrátila Jonáše na břeh ...“ (2,11)

„I stalo se slovo Hospodinovo k Jonášovi po druhé ...“ (3,1)

„Bůh /Elohim/ viděl skutky jejich ...“ (3,10)

„Lítost měl Bůh /Elohim/ nad tím zlým ...“ (3,10)

„I řekl Hospodin: Jest-liž to dobře, že tak horlíš?“ (4,4)

„Bůh /Elohim/ připravil břečťan.“ (4,6)

„Bůh /Elohim/ připravil červa.“ (4,7)

„Bůh /Elohim/ připravil vítr východní žhoucí.“ (4,8)

„Bůh /Elohim/ řekl Jonášovi: Jest-liž to dobře, že se tak hněváš pro ten břečťan?“ (4:9)

„Hospodin řekl: Ty lituješ toho břečťanu ...“ (4,10)

Nemůžeme opustit tento předmět, totiž to, co Bůh *připravil* pro Jonáše, a nezmínit se přitom o jiném místě, obzvláště připraveném Pánem samým. Pán Ježíš řekl: „V domě Otce mého příbytkové mno-

zí jsou. Byť nebylo tak, pověděl bych vám. Jdu, abych vám připravil místo.“ Až se doma, v domě Otce, budeme ohlížet zpátky na cestu pouští, rozeznáme potom mnoho věcí a mnoho okolností, které pro nás speciálně Pán připravil. Myslím si, že Jonáš si v té době neuvědomoval, že velká ryba, břečťan a červ a žhoucí východní vítr byli každý na svém místě zvlášť *připraveni* pro něho. Mám podezření, že si myslel, že to všechno bylo „zrovna náhodou“.

Věříme, že Jonášova vlastní ruka psala tu malou knížku, která ne-se jeho jméno, neboť nemůžeme předpokládat, že by to byl někdo jiný: nepodobalo by se to Jonášovu Mistrovi, aby dovolil jinému služebníkovvi tak otevřeně odkrývat chyby a pády svého spoluslužebníka. Je-li tomu tak, tu vidíme, jak hluboce se Jonáš před koncem své cesty naučil brát všechny věci z Boží ruky; a jaká vděčnost musela vyrůst v jeho srdci, když viděl tu něžnou péči svého Boha o sebe. Kdo jiný by se namáhal zvlášť pro něho připravit červa, aby ho mohl naučit lekci, kterou tak velice potřeboval? A tak myslím, že na konci naší cesty, když dosáhneme místa, jež pro nás Pán připravuje, se naše srdce pozvedne s vděčností nejen za to připravené místo, ale za všechnu Jeho něžnou péči na cestě, za červy, čili za to, čemu nyní říkáme „neštěstí“, stejně jako za břečťany, či to, co nyní nazýváme „požehnáním“ – obojí stejně jsou obzvláště pro nás *připravené*. Potom budeme moci říci, že nás vedl zvláštní opatrností Svých rukou (Žalm 78,72) a s podivem a díkčiněním budeme obdivovat věci, které tyto obratné ruce pro nás připravují nyní.

Ten východní žhoucí vítr byl posledním úderem pro Jonáše. Umdlával. Nebylo to po prvé, kdy Jonáš umdlával. Dole v břiše ryby, jak nám říká, umdlávala (kralický překlad: „svírala se“) v něm jeho duše (2,8). Tehdy se rozpomenul na Hospodina. Tak je tomu s námi velmi často. Dokud máme vlastní sílu, na kterou spoléháme, nerozpomínáme se na Hospodina. Ale když naše síla je pryč, když jsme bezmocní a nemáme žádnou naději, když umdléváme, potom se ve své zoufalé potřebě „rozpomínáme na Hospodina“. „Krajní nouze člověka je příležitostí pro Boha.“ Předtím Pán viděl a slyšel a vysvobodil Svého umdlévajícího služebníka. A co tentokrát? Rozpomenu se Jonáš opět na Hospodina? Ano, znovu se obrátil k Hospodinu a modlil se. Ale tentokrát ne s okem upřeným k Jeho svatému chrá-

mu, v hlubokém pokání, hotov a ochoten se před Ním sklonit a činit Jeho vůli. Je smutné říci, že ani do této chvíle se Jonáš nenaučil své lekci. Ubohý, unavený, zklamáný, umdlévající Jonáš stále zápasil ve své svévoli a ještě jednou si pro sebe žádal, aby mohl umřít, slovy: „*Lépe mi jest umřítí, nežli živu býti.*“ Ani něžné přímlyvy a milující péče, ani tvrdší lekce od červa a větru neměly zjevně žádný účinek na mrzutého, svévolného proroka. Byla to tatáž žádost, znovu vyslovená v hněvu. Je pozoruhodné, že tentokrát je řečeno, že „Bůh“ (nikoli Hospodin jako předtím) řekl Jonášovi: „*Jest-liž to dobře, že se tak hněváš pro ten břečťan?*“ Zdá se, jako by pokračující nával špatné nálady u Jonáše odňal důvěrnost, kterou vyznačovalo jméno smlouvy Hospodin, a že Bůh se k němu obrací nyní na téže půdě, jako jednal s pohanskými obyvateli Ninive: „Bůh (ne Hospodin–Jehova) viděl skutky jejich ... a Bůh měl lítost ...“ Je to vážná věc, abychom měli na paměti, že jestliže setrváváme na své cestě a nechceme dbát něžného snažení Ducha Svatého, že nejenom je ztracena důvěrnost obecenství, ale že s námi musí být jednáno na jiném základu než jako s milujícím dítkem, které naslouchá hlasu svého Otce.

Boží otázka je téměř tatáž, jako se ptal Jonáš předtím. Tehdy Jonáš moudře mlčel. Svévole a špatná nálada mu dodaly smělosti, a nyní se odvažuje odpovídat proti Bohu. Řekl: „*Dobře jest, že se hněvám až na smrt!*“ Bláznivý člověk! Bůh ho ve Své milosti nevzal za slovo a neodpověděl na tuto ukvapenou modlitbu. Naopak, slovem Svých úst osvětlil lekce o břečťanu, červu a větru (které až do té doby zůstaly zanedbány) a dojmavým způsobem ráčil jednomu ze Svých stvoření ospravedlnit Své cesty milosti vůči provinilému městu Ninive. Bylo by těžké nalézt jasnější příklad charakteru, jaký Jonáš podal o Bohu, než jsou ty poslední dva verše naší Knihy. Abraham a Mojžíš se odvážili rozmlouvat s Hospodinem (1.Mojžíšova 18; 2.Mojžíšova 32; 4.Mojžíšova 16). Ale ach, jak jiný byl jejich postoj! Hospodin sám zve provinilého hříšníka, aby přišel a promluvil si (Izaiáš 1,18), ale takové rozmlouvání nemá nic společného s Jonášovým rozmlouváním s jeho Učinitelem. Nám by se zdálo, že Jonáš zasloužil být přísně potrestán. Kdybychom my měli neposlušné a svévolné dítě, které by setrvávalo ve špatné náladě a rozmrzelosti, pravděpodobně bychom brzy použili metlu a cítili bychom, že si své

potrestání bohatě zasloužilo; ale udivující Boží milost jedná se Svým ubohým, bloudícím služebníkem dále v trpělivosti a věříme, že se stala vítězem.

Hospodin měl poslední slovo, a On ho skutečně vždycky musí mít; ale poslechněte si toto „poslední slovo“: *„Ty lituješ toho břečťanu, o němž jsi nepracoval, aniž jsi ho k zrostu přivedl, kterýž za jednu noc zrostl, a jedné noci zhynul. A já abych nelitoval Ninive, města tak velikého, v němž jest více nežli sto a dvaceti tisíc lidí, kteříž neznají rozdílu mezi pravicí svou a levicí svou; a dobytka mnoho?“*

Jaký je to obraz! Jonáš, „radující se radostí velikou“ z břečťanu, protože přidával k jeho pohodlí, ale naprosto nevědomý ohledně radosti v nebi nad celým městem, které činilo pokání, a dokonce velice mrzutý a velmi hněvivý, že to učinilo, a tak bylo zachráněno od zkázy! Jonáš se mnohem více staral o osud břečťanu, než o možná milión či více nesmrtelných duší, které se právě obrátily k živému a pravému Bohu. Jaká je to lekce pro nás dnes! Jak mnozí z nás se mnohem více staráme o své břečťany a své květiny, své domy a své obchody, své motory a svá rádia, než o milióny hynoucích, a přece nesmrtelných duší všude kolem nás. Jak mnozí z nás se „radujeme radostí velikou“ z něčeho, co přispívá trochu k našemu většímu pohodlí a přepychu, ale jsme naprosto nevědomí a bez péče o to, zda je v nebi radost, veliká radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání. A jsme „velice mrzutí“ a „hněváme se“, jestliže se přihodí něco, co poruší naše pohodlí a převrátí průběh našeho života. Pohané se mohou ve své slepotě sklánět před dřevem a kamenem, neboť vše, oč my se staráme, je, aby se červi nedostali do našich břečťanů a aby na nás neuhodil žhoucí východní vítr nebo aby nezničil naši úrodu. Takové je srdce člověka, takové je srdce tvoje a moje! „Já“ vždycky zaujímá první místo, leč by nás Pán naučil zvedat náš zrak a hledět na JEŽÍŠE.

Pán nekáral Jonáše proto, že litoval břečťanu. Na tom nebylo nic špatného. Nesprávnost spočívala v té skutečnosti, že více litoval, více se staral o břečťan, který v jedné noci vyrostl a jedné noci zahynul, než o hynoucí tisíce velkého lidnatého města. Není to náhodou, že Bůh užil toho výrazu: „zahynul“ v jedné noci. Je to po čtvrté, kdy v této malé knížce slyšíme slovo „zahynout“. Jistě se do Jonášovy

mysli znovu vracela ozvěna rozčilených slov, jimiž ho onen správce lodi budil ze sna: „Vstaň, volej k Bohu svému. Snad ten Bůh rozpomeneme se na nás, abychom *nezahynuli*.“ Anebo snad mohl zapomenout tu vroucí modlitbu námořníků, když ho měli uvrhnout do moře? „Prosíme, ó Hospodine, abychom *nezahynuli* pro smrt člověka tohoto, aniž na nás vyhledávej krve nevinné; nebo Ty, ó Hospodine, jakž chceš, tak činíš.“ Také mučivá slova lidu Ninive musela znít v jeho uších: „Kdo ví, neobráti-li se a nebude želeťi toho Bůh; neodvrátí-li se, pravím, od prchlivosti hněvu svého, abychom *nezahynuli*.“ Tito všichni lidé nezahynuli. Bůh věděl, že mají větší cenu než mnoho břečťanů, a našel způsob, aby nezahynuli. Souhlasil s tím, aby břečťan, který jedné noci vyrostl, jedné noci zahynul proto, aby Svého služebníka vyučil lekci, kterou tak velice potřeboval. Žel, jak zcela jiný byl ten služebník! Byl by docela souhlasil s tím, aby všichni tito lidé zahynuli, kdyby jen jeho břečťan mohl být zachován.

Všimni si dále: „Ty lituješ toho břečťanu, o němž jsi nepracoval, aniž jsi ho k zrostu přivedl.“ Co nám toto říká? Mluví nám to o Boží něžné péči nejen o samotný břečťan, ale i o ty tisíce v Ninive. Každý jednotlivý život v tom velkém městě byl drahý v Božích očích. Každý byl dílem Boží ruky, o každém On pracoval, a byl to Bůh sám, kdo „jednoho každého k zrostu přivedl“. Toto byla pravda nejen o dospělých mužích a ženách, ale též o malých dětech a o dobytku, o němž se Bůh v těchto verších obzvláště zmiňuje. Jakou lekcí nám to je, když vidíme ten velký počet pohanů, kteří jsou zcela bez Boha na světě. O každého z nich jednotlivě má Bůh něžnou péči, protože o nich pracoval a přivedl je k vzrůstu. Je to skutečně Jeho ruka, která se den za dnem stará o jejich vezdejší chléb, ačkoli se nikdy nenaučili Jej znát jako „Otce“. Kéž nám Pán pomůže, abychom se na ně dívali s Jeho myšlenkami a milovali je s trochou té obdivuhodné lásky, jež je vyjádřena s tak jasně znějící výmluvností v těch nám všem důvěrně známých slovech: „Bůh tak miloval svět!“

Zdá se, že Jonáš byl naprosto lhostejný a nevědomý vzhledem k těmto Božím myšlenkám a Jeho lásce, ale věříme, že Jonášův zrak byl posléze otevřen a že nakonec se naučil té nádherné lekci o Boží milosti a lásce a o své vlastní naprosté špatnosti. Existence této malé

knížky a obzvláště této poslední kapitoly je jistě svědectvím této skutečnosti.

Pán mohl říci Svým učedníkům, ačkoli to bylo tak zřejmé, že to všichni museli vědět: „Dražší jste vy než mnoho vrabečků.“ Zde byl Jonáš, který přikládal vyšší cenu jednomu břečťanu (mnohem méně cennému než je vrabec), než městu, které bylo tak rozsáhlé, že tam bylo sto dvacet tisíc malých dětí (všimni si, že Pán spočetl malé děti – znal je všechny), „a dobytka mnoho“.

Kdyby se to nedotýkalo nás všech, byli bychom ochotni opovrhovat Jonášem úplně. Jsme-li čestní a zvážíme to, co utrácíme na sebe a na své pohodlí a přepych, a srovnáme to potom s tím, co věnujeme na obrácení pohanů, asi shledáme, že ve skutečnosti si stejně jako Jonáš ceníme své hynoucí břečťany mnohem více než hynoucí pohany. Někteří z nás jdou dokonce dále: jsou dokonce „velice mrzutí“ a „velmi hněviví“ na ty, kdo o tyto duše mají péči.

V těchto posledních slovech je cosi obzvláště dojemného: „a (také) dobytka mnoho“. Ačkoliv není sečten jako malé děti, měl dobytek na sobě žít spolu s lidmi, a Bůh to viděl. A ten Bůh, bez jehož vědomí nespadne na zem jeden vrabeček, nám zde ukazuje svou něžnou péči o dobytek, který měl zahynout se svými provinilými vlastníky. Je velikou pravdou, že když je člověk spasen, je všechno, co k němu náleží, pod novým pánem. Faraó chtěl, aby Izrael zanechal v Egyptě svůj dobytek, když vycházeli ze země, ale skvělá odpověď je: „Nezůstane ani kopyta“ (2. Mojžíšova 10,26). To je správný způsob. Když jste byli obráceni, byl váš dobytek obrácen též? Byl obrácen váš obchod a vaše bankovní konto? A malé děti, které nerozeznají pravou ruku od levé, zdali ty putují s vámi po úzké cestě? Tito všichni byli zachráněni, když se král Ninive a jeho lid v pokání obrátili k Bohu. To je ta jediná správná cesta, abychom byli spaseni též. Jestliže malé děti a dobytek nejsou zahrnuty, je tu něco nesprávného.

Jsme-li upřímní, dotýká se Kniha Jonáše většiny z nás velmi ostře, ale jakou útěchu to může přinést našim zraněným duším, když si připomeneme, že Jonášův Bůh je naším Bohem. Musíme doznat, že tatáž trpělivost, milost a milosrdenství, které provázely Jonáše od začátku až do konce, provázejí od začátku také nás a bezpochyby budou trvat až do konce. Kéž nás Pán osvobodí od naší neposlušnosti

a svévole, od naší rozmrzelosti a našich nálad! Kéž nás formuje a utváří ke Svě podobnosti a dá nám správně oceňovat skutečnou hodnotu břečťanů a lidských duší; a kéž z nás učiní nádoby, posvěcené a připravené Mistru k užití!

Naše uvažování o Jonášovi uzavřeme slovy někoho jiného: „Je milé, po tom po všem, vidět nakonec Jonášovu poddajnost Božímu hlasu, zjevenou existencí této Knihy, v níž ho Duch užívá, aby ukázal, co je v srdci člověka, užitého jako nádoby Božího svědectví, a co je (v protikladu k prorokovi, který čestně vyznává všechny své chyby) laskavost Boží, ke které se Jonáš nedovedl povznést a které se nedovedl poddat“ (Synopsis, J.N. Darby).

Pane, dej pisateli i čtenáři více této milé učenlivosti!

*

*

*

